Pedagogische Kwestie

Jeugdhulp Voldoende Beschermd

2025/2026

MINOR SPECIALISTISCHE
JEUGDHULP | FONTYS

FAYE STOFMEEL, MICHELLE OSSENBLOK, NINE VOERMANS EN SANNA VERHOEVEN

Inhoudsopgave

1. Inleiding ... 3
1.1 Aanleiding ... 3
1.3 Probleemstelling ... 3
1.4 Doelstelling ... 4
1.5 Relevantie ... 4
2. JVB (Jeugdhulp Voldoende Beschermd) ... 5
2.1 Visie ... 5
2.2 Missie ... 5
3. Koppeling leeruitkomsten ... 6
3.1 Leeruitkomst 1 ... 6
3.2 Leeruitkomst 2 ... 6
4. Oriëntatiefase ... 7
4.1 Feitelijk rapporteren ... 7
5. Literatuuronderzoek ... 9
5.1 De stem van het kind ... 9
5.2 Richtlijnen jeugdhulp ... 9
5.2.2 Effecten van kinderparticipatie ... 10
5.2.3 Conclusie ... 10
5.3 Inzage dossier D. ... 12
5.3.1 Conclusie ... 14
5.4 Onderzoek documenten ... 16
5.4.1 Artikel: De W ... 16
5.5 De stem van een Kind ... 18
5.5.1 Kinderrechten ... 18
5.5.2 IVRK (Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind) ... 18
5.5.3 Beroepscode (BPSW) ... 19
5.5.4 SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) ... 20
5.5.4 Jeugdwet ... 20
5.5.5 Conclusie ... 21
5.6 Onderzoekconclusies: Belangen van het Kind in Rapportage ... 22
5.7 Conclusie oriëntatie ... 32
6. Ontwerpfase ... 33
6.1 Plan van aanpak ... 33

7. Uitvoeringsfase 35
7.1 Perspectief Coaches 35
7.1.1 Conclusie 38
7.2 Perspectief studenten 39
7.2.1 Conclusie 40
7.3 Perspectief oud-politie en huidig jeugdhulp professional 42
7.3.1 Conclusie 43
7.4 Perspectief opleidingscoördinator Fontys Pedagogiek 45
7.4.1 Conclusie 46
7.5 Perspectief Veilig Thuis 48
7.5.1 Conclusie 50
7.6 Conclusie samenvattend 51
7.6.1 Eindconclusie 52
8. Eindproduct 53
8. Evalueren en bijstellen 55
8.1 Evaluatie en bijstelling 55
Bronnenlijst 57
BIJLAGEN 60
Bijlage 1: transcript gesprek Daisy 60
Bijlage 2: Interview Veilig thuis 62
Bijlage 3: Analyse Interview Coach 64
Bijlage 4: Systematische Analyse Interview docent Pedagogiek 67
Bijlage 5: Gesprek met studenten 68
Bijlage 6: Interview Politie 71
Bijlage 7: Poster 74

1. Inleiding

Binnen de minor Specialistische Jeugdhulp werken wij studenten aan diverse pedagogische kwesties die voortkomen uit het werkveld van de jeugdzorg. Deze kwesties vormen actuele en relevante vraagstukken waarin professionele reflectie en onderzoek centraal staan. Vanuit de organisatie Jeugdhulp Voldoende Beschermd (JVB), onder leiding van bestuurster Daisy Petrona, is een pedagogische kwestie naar voren gekomen die zich richt op de professionalisering van studenten binnen de specialistische jeugdhulp met betrekking tot het feitelijk rapporteren.

1.1 Aanleiding

Tijdens een oriënterend gesprek met Daisy Petrona werd duidelijk dat er binnen de jeugdzorg nog aanzienlijke stappen nodig zijn op het gebied van professioneel handelen, met name rondom het feitelijk en verantwoord rapporteren. Rapportages vormen een belangrijk onderdeel van het hulpverleningsproces, omdat zij directe invloed hebben op de beslissingen die genomen worden over de toekomst van een kind/ een gezin. In de praktijk blijkt echter dat deze rapportages niet altijd gebaseerd zijn op feiten, maar soms ook op aannames of subjectieve interpretaties. Dit kan leiden tot incomplete of onjuiste verslaglegging, met ingrijpende gevolgen voor het kind en zijn of haar omgeving. Dit blijkt ook zo uit het dossier van Daisy, die wij hebben mogen inzien en samen met haar hebben besproken.

Daarnaast komt naar voren dat niet alle hulpverleners zich voldoende bewust zijn van hun verantwoordelijkheid om de stem van het kind centraal te stellen. Hoewel het recht van het kind om gehoord te worden wettelijk en ethisch is vastgelegd in de kinderrechten, zoals benoemd in artikel 12 (Kinderrechten.nl, z.d.), lijkt het dat hulpverleners hier niet altijd voor op durven te komen. Hierdoor bestaat het risico dat het perspectief van het kind onvoldoende wordt meegenomen in besluitvorming. Dit vraagt om versterking van het professioneel bewustzijn en het ontwikkelen van een kritische en reflectieve houding bij (toekomstige) jeugdhulpverleners.

Het is daarom van groot belang dat toekomstige professionals, zoals wij studenten, goed worden opgeleid in het zorgvuldig, feitelijk en ethisch rapporteren. Zij moeten leren onderscheid te maken tussen feiten, meningen en aannames, en beseffen welke impact hun verslaglegging heeft op het leven van een kind.

1.3 Probleemstelling

In de huidige praktijk blijkt dat rapportages binnen de jeugdhulp niet altijd feitelijk en zorgvuldig tot stand komen, waardoor de belangen en de stem van het kind niet altijd goed worden gehoord en vertegenwoordigd. Dit tekort in professionele verslaglegging kan leiden tot verkeerde besluitvorming en ongeschikte hulpverlening of een niet passende thuisplek voor een kind.

1.4 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen wat het onderwijs, zoals de opleiding Pedagogiek, nodig heeft om toekomstige professionals binnen de specialistische jeugdhulp beter op te leiden op feitelijke, zorgvuldige en kindgerichte rapportages. Het onderzoek richt zich op de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en houding die noodzakelijk zijn om professioneel en verantwoordelijk te rapporteren. En studenten sterk in hun schoenen laten staan in de praktijk. Het leren om het wel op de juiste manier te doen.

1.5 Relevantie

Dit onderzoek is relevant omdat het bijdraagt aan de verdere professionalisering van de jeugdhulpverlening. Door inzicht te krijgen in hoe studenten, de toekomstige hulpverleners, beter kunnen worden opgeleid in feitelijk en ethisch rapporteren, kan de kwaliteit van de verslaglegging in de toekomst verbeteren. Daarmee wordt niet alleen de professional versterkt, maar vooral het belang en de stem van het kind beter gewaarborgd. Een professionele en eerlijke manier van rapporteren is immers een voorwaarde voor passende en rechtvaardige jeugdhulp.

2. JVB (Jeugdhulp Voldoende Beschermd)

Voor dit onderzoek vinden wij het van belang om de visie van Jeugdhulp Voldoende Beschermd toe te lichten en mee te nemen. Hieronder zullen wij kort de visie en missie toelichten.

2.1 Visie

Jeugdhulp Voldoende Beschermd (JVB) streeft naar een jeugdhulp waarin elk kind en elke jongere veilig kan opgroeien, vrij van geweld en onderdrukking. De organisatie wil dat alle professionals binnen de jeugdhulp handelen volgens De Jeugdwet en de Internationale Rechten van het Kind, zodat het recht op een onbedreigd leven en ontwikkeling daadwerkelijk wordt gewaarborgd. JVB komt op voor de belangen van de lotgenoten domein de Winter, van de jongeren, van hun ouders, van de individuele hulpverleners/ professionals en van radicale vernieuwing in de jeugdzorg (Jeugdhulp Voldoende Beschermd, z.d.).

2.2 Missie

JVB zet zich in om geweld in de jeugdhulp volledig te stoppen en toekomstig geweld te voorkomen. De organisatie werkt aan versterking van veiligheid, kinderrechten en professionele verantwoordelijkheid binnen de jeugdzorg. Daarbij pleit JVB voor een stelsel waarin de stem van het kind centraal staat, professionals zorgvuldig en mensgericht werken, en ouders en jongeren serieus worden genomen (Jeugdhulp Voldoende Beschermd, z.d.).

3. Koppeling leeruitkomsten

3.1 Leeruitkomst 1

De student levert een bijdrage aan het veilig pedagogisch klimaat van een jeugdige binnen de specialistische jeugdhulp.

Wij richten ons in dit onderzoek op het versterken van ons vermogen om bij te dragen aan een veilig pedagogisch klimaat voor jeugdigen binnen de specialistische jeugdhulp, zoals geformuleerd in Leeruitkomst 1. Ons onderzoek richt zich op drie aspecten: recht doen aan de stem van het kind, feitelijk rapporteren en gespreksvoering met kinderen. Deze aspecten sluiten direct aan bij de competenties die nodig zijn om de veiligheid en het welzijn van jeugdigen te waarborgen.

Door te onderzoeken wat hulpverleners verstaan onder “recht doen aan de stem van het kind” leren wij hoe wij de perspectieven en behoeften van jeugdigen effectief kunnen meenemen in onze analyses en besluitvorming. Dit draagt bij aan het creëren van een veilig pedagogisch klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen. Het onderdeel feitelijk rapporteren helpt ons om zorgvuldig en objectief informatie vast te leggen, waardoor beslissingen over de hulpverlening beter onderbouwd zijn en risico’s voor het kind eerder worden gesignaleerd en beperkt. Ten slotte stelt het onderzoeken van gespreksvoering met kinderen ons in staat om op een respectvolle en effectieve manier met jeugdigen in gesprek te gaan, zodat hun stem daadwerkelijk invloed heeft op de hulpverlening.

Door deze drie aspecten te bestuderen en te oefenen, ontwikkelen wij vaardigheden die direct bijdragen aan de leeruitkomst. Wij leren onderbouwde analyses te maken, betrouwbare informatie te gebruiken en effectief samen te werken met collega’s en andere betrokkenen. Op deze manier laat ons onderzoek zien hoe wij onze bekwaamheid vergroten om een veilig pedagogisch klimaat voor jeugdigen binnen de specialistische jeugdhulp te realiseren en te versterken.

3.2 Leeruitkomst 2

De student voert op professionele wijze gesprekken met jeugdigen/ ouders/ opvoeders over een specifieke hulpvraag binnen de complexe context van de specialistische jeugdhulp.

Door het afnemen van interviews met professionals uit het werkveld leren wij gestructureerde gesprekken te voeren vanuit een professionele houding en met een helder gespreksdoel dat aansluit bij een specifieke hulpvraag. Tijdens deze gesprekken maken wij de probleemstelling bespreekbaar en onderbouwen wij deze op inhoudelijke wijze. Daarbij zoeken wij bewust naar een evenwicht tussen positioneren en engageren. De interviews dragen eraan bij dat wij ons verder ontwikkelen in het professioneel

voeren van gesprekken met professionals binnen de specialistische jeugdhulp, gericht op een concrete vraag en een duidelijk gespreksdoel.

4. Oriëntatiefase

Aan het begin van dit onderzoek vinden wij het van belang om in de oriëntatiefase relevante theoretische bronnen te verkennen. Het doel hiervan is om onze kennis te verdiepen en te verbreden, zodat wij het onderzoek baseren op een goede theoretische onderbouwing. Daarom starten wij met een literatuuronderzoek waarin wij ons uitgebreid oriënteren op de kernbegrippen en thema's die samenhangen met ons onderwerp. In overleg met onze begeleidsters Daisy en een coach vanuit school hebben wij vooraf vastgesteld welke onderwerpen essentieel zijn om mee te nemen in deze oriëntatiefase. Deze thema's zijn vervolgens zorgvuldig geselecteerd en geïntegreerd in het literatuuronderzoek. In het vervolg van deze oriëntatiefase lichten wij per onderdeel toe waarom deze onderwerpen relevant zijn en onderbouwen wij deze met behulp van passende theoretische bronnen.

4.1 Feitelijk rapporteren

Beginnend aan onze oriëntatie hebben wij kennis opgedaan via literatuur, om zo een inzicht te krijgen bij wat feitelijk rapporteren inhoudt en wat hierbinnen van belang is. Zo worden er binnen specialistische jeugdhulp verschillende soorten rapportages opgesteld. De vorm van het rapport hangt af van het doel ervan. Hierbij dient er volgens Ter Horst en Ter Hedde (2023) gekeken te worden naar welke informatie de lezer nodig heeft en welke gegevens essentieel zijn om dat doel te bereiken. Ergens waar vragen, problemen of onduidelijkheden hebben gespeeld, daar is geregistreerd en geïnterpreteerd. Hierbinnen is het objectief rapporteren, ook wel het feitelijk rapporteren, van groot belang. Want op de grond van de door de professional geschreven rapportages, worden belangrijke beslissingen genomen (De Bill, 2022).

Je dient volgens De Bill (2022) onderscheidt te maken tussen wat je observeert en wat je hieruit interpreteert. Citeren en parafraseren zijn belangrijke onderwerpen om recht te doen aan een objectieve rapporteren (De Bill, 2022). In het belang van het kind is het belangrijk om in rapportages onderscheid te maken tussen beschrijvingen, feiten, meningen en interpretaties. In een goede rapportage is duidelijk terug te lezen wat er concreet gezien, gehoord en gebeurt, en door wie deze bepaalde interpretaties zijn gemaakt (Ter Horst & Ter Hedde, 2023).

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de objectieve kennis en de opvattingen van de betrokkenen, met hierbij aandacht voor de wisselwerking tussen objectieve gegevens, de sociale normen en waarden, de persoonlijke beleving van de professional en de betrokkenen. Er is sprake van optimale, objectieve en controleerbare informatie wanneer het rapport letterlijk verwijst naar de bron van uitspraken, ervaringen, meningen en gevoelens (Ter Horst, 2018). In een feitelijke rapportage fungeert de visie van de cliënt als een belangrijke informatiebron. Daarbij worden directe en indirecte

betrokkenen, evenals de interne en externe deskundigen, betrokken. Op basis van de nodige perspectieven worden ideeën en standpunten gevormd en onderbouwd. Binnen de rapportage krijgen betrokkenen een stem, waarbij er steeds duidelijk wordt vermeld welke informatie feitelijk is, en welke meningen of interpretaties daaraan zijn gekoppeld (Ter Horst, 2018).

5. Literatuuronderzoek

5.1 De stem van het kind

In deze pedagogische kwestie staat het thema feitelijk rapporteren centraal. Hierbij wordt er onderzocht wat professionals nodig hebben om zo feitelijk en objectief mogelijk te rapporteren, en welke positieve effecten het heeft wanneer de stem van het kind actief wordt meegenomen in dit proces. Daarnaast bespreken we waarom het betrekken van het kind niet alleen wenselijk, maar ook wettelijk verplicht is volgens verschillende wetten en internationale kinderrechtenverdragen (Kinderrechten.nl, 2019).

5.2 Richtlijnen jeugdhulp

In de jeugdhulp bestaan verschillende richtlijnen die professionals en gezinnen ondersteunen bij het vinden van passende hulp. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en bevatten aanbevelingen over uiteenlopende thema's. Eén daarvan is samen beslissen met ouders en jeugdigen. Hoewel hierin het belang van gezamenlijke besluitvorming wordt benadrukt, is er weinig aandacht voor de vraag hoe kinderen zelf structureel bij dit proces betrokken kunnen worden (Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming, z.d.).

In Nederland gelden meerdere wettelijke en juridische kaders die raken aan kinderparticipatie, zoals de Jeugdwet, de meldcode, leeftijdsgebonden bepalingen en het Internationaal Verdrag Rechten van het Kind (IVRK). Toch wordt de rol van kinderen in de praktijk vaak onvoldoende expliciet gemaakt. Artikel 12 van het IVRK stelt duidelijk dat kinderen altijd recht hebben om hun mening te geven in zaken die hen aangaan, ongeacht hun leeftijd (Kinderrechten.nl., z.d.). Hoewel kinderen volgens de wet vanaf twaalf jaar (en vanaf zestien jaar zeker) meer betrokken zouden moeten worden, blijkt uit onderzoek dat dit in de praktijk vaak niet gebeurt (Van Yperen et al., 2020).

Kinderparticipatie betekent niet dat kinderen zelf de uiteindelijke beslissingen nemen. Het gaat erom dat zij serieus worden genomen, dat hun mening daadwerkelijk meetelt en dat zij respectvol worden behandeld. Het ontzeggen van deze mogelijkheid tast fundamenteel kinderrecht aan: erkend worden als persoon met eigen rechten. Participatie kan daarom worden gezien als een basisvoorwaarde om kinderen te leren hun stem te gebruiken in situaties die hen direct raken (Kinderrechten.nl., z.d.).

Het Kinderrechten comité heeft vijf regels opgesteld, om te zorgen dat kinderparticipatie daadwerkelijk betekenis heeft (Kinderrechten.nl, 2020). Deze 5 regels luiden als volgt:

1. Kinderen krijgen voldoende toegang tot informatie
2. Kinderen kunnen hun stem laten horen
3. Kinderen worden daarin serieus genomen

4. Kinderen krijgen terugkoppeling over de beslissing die is genomen
5. Kinderen krijgen de mogelijkheid te klagen indien zij het niet eens zijn met de beslissing (Kinderrechten.nl, 2020).

Echte participatie is dus geen eenmalig gesprek, maar een voortdurend proces. Pas wanneer kinderen ervaren dat hun mening blijvend serieus wordt genomen, kan er gesproken worden van betekenisvolle kinderparticipatie (Kinderrechten.nl, 2020).

In dit onderzoek wordt kinderparticipatie opgevat als een proces waarin professionals kinderen informeren, naar hen luisteren en hen actief ondersteunen bij het delen van hun ervaringen en ideeën. Hun visie moet minimaal worden meegenomen in de gezamenlijke besluitvorming, met altijd een duidelijke terugkoppeling naar het kind, ook wanneer beslissingen buiten hen om worden genomen.

5.2.2 Effecten van kinderparticipatie

Uit meerdere onderzoeken blijkt dat het actief betrekken van kinderen bij hun hulpverleningstraject positieve effecten heeft. Kinderen voelen zich serieus genomen en ervaren meer erkenning, wat bij kan dragen aan het sneller behalen van doelen en het eerder afronden van trajecten (Nederlands Jeugdinstituut, 2023).

Kinderparticipatie versterkt bovendien het gevoel van regie: kinderen worden mede-eigenaar van hun proces en voelen zich minder slachtoffer van hun situatie. Hierdoor ontstaat een beter beeld van hun werkelijke leefwereld en behoeften, waardoor passende hulp effectiever kan worden ingezet. Professionals werken zo niet voor het kind, maar met het kind (Nederlands Jeugdinstituut, 2023).

Een belangrijk onderdeel van participatie is dat kinderen samen met hun ouders en hulpverleners kleine, haalbare doelen leren stellen. Dit blijkt positief uit te werken op de opvoedsituatie en draagt bij aan het versterken van opvoedvaardigheden binnen gezinnen (Kraaijeveld & Van den Berg, 2022). Ook bevordert kinderparticipatie transparantie: kinderen krijgen duidelijkheid over beslissingen en begrijpen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt en worden hierbij actief betrokken.

5.2.3 Conclusie

Kinderparticipatie betekent dat kinderen actief en structureel worden betrokken bij beslissingen die over hun leven gaan. Het is meer dan alleen “meepraten”: het vraagt om een gelijkwaardige samenwerking tussen het kind en de professional, gebaseerd op vertrouwen en continu contact. Net als met ouders moet de professional een relatie opbouwen waarin het kind zich gehoord, gezien en serieus genomen voelt.

Echte kinderparticipatie is een proces waarin bepaalde stappen telkens terugkomen: het kind informeren, naar het kind luisteren, het ondersteunen bij het vormen en delen van een mening, en samen besluiten nemen. Ondanks bestaande wetten en richtlijnen

lukt het in de praktijk vaak nog niet om deze stappen goed toe te passen. Uit onderzoek blijkt dat kinderen zich regelmatig buitengesloten voelen, omdat gesprekken vooral met ouders worden gevoerd en zij zelf nauwelijks worden geïnformeerd of betrokken (Nederlands Jeugdinstituut, 2023).

Een aantal factoren belemmert dit proces. Zo gelden wettelijke kaders voor inspraak vaak pas vanaf 12 jaar, terwijl internationale verdragen zoals het IVRK stellen dat alle kinderen, ongeacht leeftijd, recht hebben om mee te denken. Ook voelen veel professionals zich onzeker over hoe ze gesprekken met jonge kinderen moeten voeren, of hebben ze door werkdruk onvoldoende tijd om dit zorgvuldig te doen. In gezinnen met complexe problemen wordt de stem van ouders vaak zwaarder meegewogen dan die van het kind, waardoor de behoeften van kinderen op de achtergrond raken. Hierdoor kan een vicieuze cirkel ontstaan: omdat kinderen niet worden gevraagd om hun mening, leren zij ook minder om die te geven, wat de hulpverlening uiteindelijk minder effectief maakt (Kinderrechten.nl., z.d.).

Kinderen vinden het belangrijk dat er mét hen wordt gepraat in plaats van over hen, dat afspraken worden nagekomen en dat zij inspraak krijgen in hoe de hulp wordt vormgegeven. Kinderen willen niet altijd hun zin krijgen, maar wel serieus genomen worden. Vertrouwen, eerlijkheid en veiligheid spelen hierbij een grote rol. Kinderen merken het als een professional betrouwbaar is. Ook moet de professional grenzen respecteren: een kind mag weigeren iets te delen. Door oprechte aandacht, open communicatie en erkenning van grenzen voelen kinderen zich gezien en gehoord, wat de basis vormt voor een goede samenwerking (Nederlands Jeugdinstituut, 2023).

Kortom: de stem van het kind is onmisbaar in de jeugdhulp. Alleen door kinderen echt te betrekken, kunnen professionals hulp bieden die aansluit bij hun beleving en behoeften, en daarmee bijdragen aan duurzame, veilige ontwikkeling.

5.3 Inzage dossier D.

Onze opdrachtgever vanuit de praktijk, D, is ervaringsdeskundige op het gebied van onjuiste verslaglegging binnen de specialistische jeugdhulp. Zij heeft als jeugdige intensieve ervaringen opgedaan binnen deze sector. In het kader van dit onderzoek hebben wij inzage gekregen in haar dossier en heeft D haar persoonlijke ervaringen met ons gedeeld. Daarbij heeft zij meerdere voorbeelden gegeven waaruit blijkt dat er onvoldoende naar haar werd geluisterd, dat informatie onjuist werd vastgelegd en dat dit ingrijpende gevolgen voor haar heeft gehad.

Ter illustratie van wat er in de praktijk kan misgaan en welke impact dit kan hebben, zullen wij een beknopte samenvatting geven van relevante onderdelen uit het dossier van D. Deze dient als voorbeeld om het belang van zorgvuldige en professionele rapportage binnen de specialistische jeugdhulp te benadrukken.

1. Kinder- en jeugdjaren (Orthopedagogisch Centrum Michiel, 8– bijna 11jaar)

Feitelijke aanwijzingen:

D schreef briefjes aan haar moeder waarin ze aangaf dood te willen, maar er is geen reactie of gesprek hierover vanuit de hulpverlening.
➜ Signaal van suïcidaliteit niet opgepakt.

In de rapporten staat dat ze “emotioneel geblokkeerd” is en “haar emotionaliteit niet kan tonen”, maar er wordt geen poging gedaan om te onderzoeken waarom ze dat niet kan haar gedrag wordt als probleem gezien, niet als signaal van trauma.
➜ Er wordt over haar gepraat, niet met haar.

Psychiater zegt: “Het andere ras waardoor je toch altijd meer moeite hebt haar in te voelen.”
➜ Dit is een vooringenomen en racistische opmerking die laat zien dat men D’s perspectief niet als gelijkwaardig of invoelbaar beschouwde.

Ze werd verplicht te eten tot ze moest kokhalzen, ondanks lichamelijke signalen van afkeer.
➜ Geen respect voor haar grenzen of lichaamssignalen.

Conclusie fase: haar gedrag en emoties werden geïnterpreteerd via aannames van hulpverleners, niet door naar haar te luisteren of haar beleving te onderzoeken.

2. Pleeggezin (11–12 jaar en vier maanden)

Feitelijke aanwijzingen:

D vertelde de voogd dat ze niet meer bij de pleegouders wilde wonen (18 maart 1987), maar ze moest daarna toch terug.
➜ Haar wens werd genegeerd, ondanks duidelijke signalen van onveiligheid.

Ze mocht niets vertellen aan de voogd over wat er in het gezin gebeurde.
➜ De jeugdzorg accepteerde blijkbaar dat ze geen open gesprek met haar voogd kon voeren.

Er is sprake van seksuele grensoverschrijding (wassen in bijzijn pleegmoeder) — geen melding of onderzoek, terwijl dit ernstig kindermisbruik is.
➜ Signalen niet opgepakt, stem niet beschermd.

De voogd schreef later: “Ik had vanaf het begin moeite met de opstelling van de pleegouders… van echt overleg was geen sprake.”
➜ Ook binnen de rapportage wordt bevestigd dat de professional wel twijfels had, maar niet handelde in lijn met D’s signalen.

3. Crisisopvang (1987)

Feitelijke aanwijzingen:

Toen D wilde praten over haar tijd bij het pleeggezin, werd haar verteld dat dit “nu niet de bedoeling was”.
➜ Haar behoefte aan, gehoord worden werd letterlijk stopgezet.

Ze heeft 4 maanden lang niet over haar ervaringen kunnen praten.
➜ Professioneel stilzetten van haar stem en verwerkingsproces.

4. De Lunenburg (1987–1990)

Feitelijke aanwijzingen:

Ze pleegde een zelfmoordpoging, maar de groepsleiding deed hier niets mee: huisarts gebeld, verder nooit meer besproken.
➜ Extreem signaal van nood volledig genegeerd.

Ze vroeg expliciet om met iemand te praten over wat er in haar hoofd speelde. De reactie was dat “dat geen goed idee was.”
➜ Ze moest blijven functioneren in plaats van haar verhaal te mogen doen.

In rapportages wordt haar behoefte aan praten vertaald naar “ze zoekt aandacht” of “neemt geen verantwoordelijkheid”.
➜ Haar emoties worden gedevalueerd tot gedragsproblemen.

In plaats van perspectief vanuit D te beschrijven, wordt consequent gerapporteerd over haar gedrag, niet over haar beleving (“opstandig”, “gevoelig voor aandacht”, “afwijzend”).

Conclusie fase: in de feitelijke verslaglegging wordt D’s stem vervangen door gedrag labels.

5. Kamertraining & nazorg (1990–1991)

Feitelijke aanwijzingen:

Na brand op kamertraining zegt D dat ze er nog over wil praten, maar begeleiding vindt dat “het leven doorgaat”.
➜ Er is geen ruimte voor haar beleving of verwerking.

In de rapportage staat: “Men verwacht weinig van verdere emotionele ontwikkeling van D; hierop zal geen accent worden gelegd in de begeleiding.”
➜ De hulpverlening geeft feitelijk op haar ontwikkeling, zonder te onderzoeken wat zij nodig heeft.

6. Volwassen hulpverlening (2000–2014)

Feitelijke aanwijzingen:

Ze kreeg de boodschap: “We praten niet over het verleden, je moet leven in het hier en nu.”
➜ De kern van haar hulpvraag (traumaverwerking) werd structureel geweigerd.

Ondanks diagnoses (PTSS, dissociatie) werd trauma-behandeling herhaaldelijk afgewezen (“niet raadzaam”, “risico op escalaties”), zonder dat alternatieven werden besproken met D.

In haar eigen brieven zegt ze: “Ik wil dat iemand zo diep graaft dat ik dingen wel moet vertellen.”
➜ Duidelijk hulpverzoek om gehoord te worden, maar steeds beantwoord met afwijzing of doorverwijzing.

5.3.1 Conclusie

Feitelijk patroon: In de hele jeugdzorglijn (van 8 tot volwassenheid) wordt structureel over D gerapporteerd in de derde persoon, zonder verslag van haar eigen woorden of gevoelens. Wanneer D wel zelf iets inbrengt (brieven, gesprekspoging, hulpvraag), wordt dit genegeerd, uitgesteld of geherinterpreteerd als probleemgedrag. De rapportages tonen meer reflectie op instellingen dan op haar perspectief. Zelfs als ze volwassen is,

wordt haar hulpvraag om over trauma te praten afgehouden met procedurele of klinische redenen.

Kortom, D's stem is niet gehoord omdat haar woorden, gevoelens en wensen systematisch zijn gefilterd, verdraaid of weggeschreven in termen van gedrag, pathologie of beleid. Feitelijk bewijs hiervoor zit in de rapportages waarin zij zelden geciteerd wordt, maar voortdurend beschreven of beoordeeld wordt.

5.4 Onderzoek documenten

5.4.1 Artikel: De Winter

– Onvoldoende beschermd. Geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden
Bron: Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg
Uit het onderzoek van de Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg blijkt dat een aanzienlijk deel van de jongeren die in jeugdzorginstellingen of pleeggezinnen verbleef, onvoldoende is beschermd tegen fysiek, psychisch en seksueel geweld. De commissie schat op basis van representatief onderzoek dat ongeveer één op de tien personen die ooit in de jeugdzorg verbleven, regelmatig tot zeer vaak met geweld te maken kreeg (Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg, 2019).

In het rapport wordt uitgebreid ingegaan op de oorzaken van dit geweld en worden verschillende aanbevelingen gedaan om herhaling te voorkomen. Een belangrijk inzicht uit het onderzoek is dat de stem van het kind in de loop der jaren steeds meer aandacht heeft gekregen. Waar vroeger kinderen en ouders nauwelijks bij beslissingen werden betrokken, is er tegenwoordig meer ruimte voor hun inbreng. Toch blijkt dat de stem van het kind nog steeds niet altijd wordt gehoord (Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg, 2019).

Aanpassing van wet- en regelgeving rondom kindermishandeling
In 2009 is in de wet een strafverzwarende bepaling opgenomen voor gevallen waarin lichamelijke mishandeling wordt gepleegd door iemand die verantwoordelijk is voor de zorg en opvoeding van een kind. Wat betreft psychische mishandeling oordeelde de Hoge Raad lange tijd dat dit niet afzonderlijk strafbaar was. In 2017 heeft het Gerechtshof Den Haag echter bepaald dat psychische mishandeling van kinderen wél strafbaar kan worden gesteld (Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg, 2019).

Verandering in de jeugdzorg
Het artikel laat zien dat de jeugdzorg in de loop der jaren een grote verandering heeft doorgemaakt. De verantwoordelijkheid is verschoven van de rijksoverheid naar de gemeenten. Er wordt steeds meer nadruk gelegd op het betrekken van het gezin en het sociale netwerk, en op het centraal stellen van het belang van het kind (Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg, 2019).

Toch toont het rapport aan dat veel jongeren tijdens hun verblijf in pleeggezinnen of jeugdzorginstellingen nog steeds te maken hebben gehad met verschillende vormen van geweld. Hun ervaringen werden vaak genegeerd, waardoor zij onvoldoende zijn beschermd (Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg, 2019). Je zou dus kunnen stellen dat kinderen en jongeren onvoldoende gehoord en beschermd zijn en zij hun stem niet hebben kunnen laten horen.

5.5 De stem van een Kind

5.5.1 Kinderrechten

Uit verschillende documenten blijkt dat wij het belangrijk vinden om altijd te handelen in het belang van het kind. Een kind heeft daarbij het recht om zijn of haar mening te uiten en gehoord te worden. Om beter inzicht te krijgen in de rechten van het kind en de factoren die binnen de specialistische jeugdzorg een rol spelen bij het waarborgen van het belang van het kind, is er bewust gekozen, in samenspraak met coach Jeanine en Daisy, om te onderzoeken wat de IVRK (Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind), de beroepscode voor professionals in Sociaal Werk, het SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) en de Jeugdwet hierover vermelden. Daarbij ligt de nadruk op het laten horen van de stem van het kind en het correct rapporteren, zodat er uiteindelijk professioneel en zorgvuldig in het belang van het kind kan worden gehandeld.

Wij zijn ons ervan bewust dat er nog meer relevante instanties en regelgeving bestaan die betrekking hebben op jongeren. Toch is er bewust gekozen om de focus te leggen op de hierboven genoemde bronnen, omdat deze ook binnen onze Minor Specialistische Jeugdhulp aan bod komen. Wij vinden het belangrijk om te onderzoeken wat deze verschillende instellingen en documenten ons leren over het belang van het kind, hoe de stem van het kind gehoord kan worden, en aan welke wetten en beroepsregels wij ons als professionals moeten houden.

5.5.2 IVRK (Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind)

Het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind bestaat uit 54 artikelen, die de basisrechten beschrijft van alle kinderen tot 18 jaar, zoals het recht op verzorging, bescherming en participatie (Wikipedia, 2025). We zullen de artikelen kort samenvattend toelichten die relevant zijn gezien het belang van het kind en het recht van spreken van het kind. Onderstaand een paar voorbeelden die weergeven wat het IVRK inhoudt en welke belangrijke artikelen daarbij horen.

Samenvatting artikel 3 IVRK – Het belang van het kind

Artikel 3 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) stelt dat bij alle beslissingen en maatregelen die kinderen aangaan, het belang van het kind altijd voorop moet staan. Staten hebben de plicht om te zorgen voor de bescherming en de zorg die nodig zijn voor het welzijn van het kind, met respect voor de rol van ouders of voogden. Daarnaast moeten zij waarborgen dat alle instanties en voorzieningen die met kinderen werken voldoen aan vastgestelde kwaliteitseisen en onder deskundig toezicht staan (Kinderrechten.nl, 2019).

Samenvatting artikel 9 IVRK – Scheiding van kind en ouder

Artikel 9 bepaalt dat een kind niet van zijn of haar ouders mag worden gescheiden, tenzij dit noodzakelijk is in het belang van het kind, bijvoorbeeld bij misbruik of verwaarlozing.

Alle betrokkenen moeten hierbij de kans krijgen hun standpunt te delen. Als een scheiding plaatsvindt, heeft het kind recht op regelmatig contact met beide ouders, tenzij dit het kind zou schaden. Wanneer een ouder of kind door staatsingrijpen of andere omstandigheden wordt gescheiden, moet de Staat informatie verstrekken over hun verblijfplaats, zolang dit het welzijn van het kind niet in gevaar brengt (Kinderrechten.nl, 2019).

Samenvatting artikel 12 IVRK – Het recht om gehoord te worden
Artikel 12 stelt dat ieder kind het recht heeft om zijn of haar mening te uiten over zaken die het kind aangaan. Die mening moet serieus worden genomen, passend bij de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Wanneer beslissingen over het kind worden genomen, moet het kind de mogelijkheid krijgen om zijn of haar mening rechtstreeks of via een vertegenwoordiger kenbaar te maken (Kinderrechten.nl, 2019).

5.5.3 Beroepscode (BPSW)

De BPSW, Beroepscode voor Professionals in Sociaal Werk (2021), bevat meerdere normen die staan voor het recht van het kind, het belang van de stem van het kind én het betrekken van het kind en gezin in het proces van zorg en ondersteuning. Hieronder geef zijn verschillende relevante artikelen waarnaar verwezen wordt (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

De Beroepscode voor professionals in sociaal werk benadrukt dat sociaal werkers moeten handelen in het belang van de cliënt, waarbij ook kinderen recht hebben om gehoord te worden en actief bij het hulpverleningsproces te worden betrokken (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

In artikel 1 wordt gesteld dat sociaal werk gericht is op het tot hun recht laten komen van mensen, met bijzondere aandacht voor personen die niet zelfstandig hun belangen kunnen behartigen, zoals kinderen (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

Artikel 5 benadrukt respect voor de waardigheid en autonomie van ieder individu, en vraagt extra bescherming voor kinderen als kwetsbare groep (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

Volgens artikel 7 moeten professionals informatie geven in begrijpelijke taal, zodat ook jeugdigen en hun ouders weten wat er gebeurt en kunnen meepraten (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

Artikel 8 stelt dat hulpverlening pas mag starten na toestemming van de cliënt, of bij jeugdigen, hun wettelijke vertegenwoordiger, waarbij altijd ruimte moet zijn voor de mening van het kind (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

Daarnaast benoemt artikel 6 dat sociaal werkers zich bewust moeten zijn van machtsverschillen en deze niet mogen misbruiken. Dit benadrukt het belang van een open dialoog met kind en gezin en zo samen te werken aan een oplossing. De beroepscode benadrukt zo een houding van samen beslissen en samenwerken met het kind en zijn omgeving, in plaats van enkel voor hen te handelen (Beroepsvereniging van professionals in het sociaal werk, 2021).

5.5.4 SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd)

Voor het werken binnen de specialistische jeugdhulp, is een registratie van het SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) verplicht. Als jeugdprofessional binnen de specialistische jeugdhulp, krijg je te maken risicovolle en complexe handelingen. De SKJ-registratie toont aan dat je voldoet aan de eisen van vakbekwaamheid (SKJ Kwaliteitsregister Jeugd, z.d.).

5.5.4 Jeugdwet

De Jeugdwet regelt in Nederland vrijwel alle vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering voor kinderen en jongeren tot achttien jaar. Hoewel de wet in principe geldt tot de leeftijd van achttien jaar, kan onder bepaalde voorwaarden jeugdhulp worden voortgezet na het bereiken van deze leeftijd (Rijksoverheid, 2025).

Gemeenten dragen zowel de bestuurlijke als financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van jeugdhulp en kinderbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregelen. Zij hebben daarbij een jeugdhulpplicht, wat inhoudt dat de gemeente moet zorgen voor passende en toegankelijke hulp wanneer jeugdigen of hun ouders hier niet zelfstandig in kunnen voorzien (Rijksoverheid, 2025).

De Jeugdwet heeft verschillende doelstellingen, waaronder:

- Het versterken van het probleemoplossend vermogen van jeugdigen, ouders en hun sociale netwerk;
- Het bevorderen van opvoedvaardigheden;
- Het vroegtijdig signaleren van problemen;
- Het bieden van tijdige en passende hulp, gebaseerd op het principe één gezin, één plan, één regisseur (Rijksoverheid, 2025).

Volgens de Jeugdwet (Rijksoverheid, 2025) moet bij de uitvoering van jeugdhulp het belang van het kind altijd centraal staan. Daarnaast dienen jeugdigen zoveel mogelijk te worden betrokken bij beslissingen die hen aangaan. De wet benadrukt daarmee het belang van integrale, op maat afgestemde hulpverlening, waarin het kind en zijn of haar gezin als geheel centraal staan.

5.5.5 Conclusie

Samenvattend bieden zowel het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), de Jeugdwet, de Beroepscode voor professionals in sociaal werk als het SKJ duidelijke kaders en richtlijnen. Deze zijn bedoeld om professionals te ondersteunen bij het zorgvuldig uitvoeren van hun werk, met als uitgangspunt dat altijd wordt gehandeld in het belang van het kind en het gezin. Daarbij wordt het belang benadrukt om het kind actief te betrekken bij beslissingen en zijn of haar stem serieus te nemen. Toch blijkt dat de praktijk niet altijd aansluit op deze idealen. Ondanks de aanwezige wet- en regelgeving zijn er nog steeds kinderen en gezinnen die zich niet gehoord of gezien voelen. Dit laat zien dat het naleven van deze uitgangspunten niet vanzelfsprekend is en dat er blijvend aandacht nodig is voor het daadwerkelijk waarmaken van de rechten en stem van het kind in de dagelijkse praktijk van de jeugdzorg.

5.6 Onderzoekconclusies: Belangen van het Kind in Rapportage

In een onderzoek vanuit de Kinderombudsman (2013) wordt er een analyse gemaakt van het feitenonderzoek in de jeugdzorg vanwege signalen die zij kregen vanuit ouders dat er zorgen waren over dat er onvoldoende aandacht zou zijn voor de feitelijkheid in onderzoek. Verschillende perspectieven zijn bevraagd en onderzocht om te kijken hoe het met de feitelijkheid gesteld staat in rapportages.

Informatie over gezinnen worden door de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling bij elkaar verzameld, gewogen en genoteerd. Die informatie wordt over een langere periode bewaard en kan dienen als een bron voor toekomstige rapportages. In die rapportages staan feiten, observaties, analyses en aannames/inschattingen van hulpverleners over de ontwikkeling en situatie van een jeugdige. Alle bronnen die verzameld worden zijn de basis van rapportages (Kinderombudsman, 2013).

Informatieverzameling

Jeugdigen hebben vaak geen inzicht hoe informatie over hen verzameld wordt. Zij zijn wel op de hoogte van de gesprekken die plaatsvinden met ouders en school. Jeugdigen ervaren het als prettig wanneer hun mening wordt gevraagd en dit verwerkt wordt, al krijgen zij hier vaak geen terugkoppeling van. Zij zien wel dat er aantekeningen worden gemaakt tijdens het gesprek en zijn achteraf soms bang dat zij iets verkeerd hebben gezegd, wat naar hun mening verholpen kan worden door een terugkoppeling van de genoteerde informatie. Zij hebben het gevoel dat het verhaal dat hen vertellen verkeerd geïnterpreteerd kan worden of de zwaarte niet serieus wordt genomen. Het is niet eens een zekerheid dat een jeugdige betrokken wordt, maar als dit wel het geval is, betekent dit niet automatisch dat het in hen voordeel is en wordt informatie tegen hen gebruikt. Ook geven jeugdigen aan te betwijfelen of elke hulpverlener alert is en juist te veel te geloven dat alles goed zit, wat ook risico's met zich meebrengt (Kinderombudsman, 2013).

Gezinsvoogden worden door jeugdigen als prettig ervaren, want daarmee kunnen zij beter overleggen en contact opnemen. Het helpt met het opbouwen van een vertrouwensband, waardoor zij meer durven te gaan vertellen. Er zijn een aantal jeugdigen waar de vertrouwensband is beschadigd door bijvoorbeeld informatie door te vertellen zonder de jeugdigen hierover te informeren. Het vertrouwen om geheime informatie te delen daalt daarna (Kinderombudsman, 2013).

Rapportage

Jeugdigen hebben fouten ontdekt na het lezen van hun dossiers. Om een aantal voorbeelden te noemen: zussen en broers werden door elkaar gehaald. Er stonden allerlei tegenstrijdigheden in de dossiers, waaronder onwaarheden die vervolgens niet

tijdig werden gecorrigeerd nadat de gemaakte fouten werden aangegeven door de jeugdigen (Kinderombudsman, 2013).

De rapportages zijn veelal ook ingewikkeld geschreven om het begrijpelijk te maken voor jeugdigen, zoals ingewikkelde vocabulaire of onduidelijke grammatica. Daarnaast was het voor sommige jeugdigen niet bekend dat zij het dossier vanaf 12 jaar mochten inzien. Degene die het wisten deden dit dan ook veelvoudig. De informatie van het huis waar de jeugdigen verblijven na de uithuisplaatsing is vaak kloppend, maar zij vinden dat een verslag met dergelijke informatie die naar de kinderrechter gaat vaak ondergeschikt is en niet veel mee wordt gedaan (Kinderombudsman, 2013).

Bureau Jeugdzorg

Er zijn verschillen aan te merken in de manier van rapporteren bij de verschillende Bureau Jeugdzorg instanties. Zo zijn er verschillende formats, werken sommige in meerdere documenten terwijl anderen alles in één document verwerken, en werken sommige met methodes, zoals de LIRIK-veiligheidsvragenlijst (Kinderombudsman, 2013).

Gedragswetenschappers stellen dat jeugdhulpverleners soms niet bewust zijn van het werkelijke belang van schriftelijke rapportages en welke keuzes daaruit voortvloeien. De kwaliteit verschilt ook zeer per jeugdhulpverlener, onder andere door de taalvaardigheid. Vermoedens worden te onzeker opgeschreven en niet altijd onderbouwd, al is het wel relevante informatie om te documenteren in een rapportage. De omschrijving van de opvoedsituatie is ook niet altijd objectief en waardeoordelen kunnen teruggevonden worden in de rapportage. Jeugdhulpverleners zeggen dat de kwaliteit van de rapportage een sterke samenhang hebben met het gebrek aan training die zij hierin hebben gekregen. Daarnaast is er in de opleidingen die zij gevolgd hebben (pedagogiek, maatschappelijk werk, etc.) weinig aandacht voor schriftelijke vaardigheden. Ondanks dat het rapporteren deel uitmaakt van het kwaliteitskader van Bureau Jeugdzorg, wordt hier te weinig aandacht aan besteed binnen de organisatie (Kinderombudsman, 2013).

In de praktijk wordt gezien dat de administratieve taken veel tijd in beslag nemen die anders besteed had kunnen worden aan het gezin. Daarom wordt er regelmatig overgegaan op het kopiëren van informatie uit andere rapportages en dossiers. Als het wel wordt vastgelegd, zit er soms behoorlijke tijd tussen het gesprek en de verslaglegging ervan. Dat alles heeft effect op de zorgvuldigheid van rapportages (Kinderombudsman, 2013).

De kinderombudsman heeft de dossiers ingezien. Hier werd zichtbaar hoe complex het werk is. Er wordt wel geprobeerd om het feitelijk op te schrijven, maar het is niet altijd zichtbaar in de uitvoering. Meestal wordt er aangegeven van wie de

uitspraken/beweringen afkomstig zijn, maar in het dossier is het niet altijd duidelijk. De bron is soms niet expliciet vermeld. Daardoor wordt het onduidelijk hoe informatie is verzameld en hoe de conclusie tot stand is gekomen via afwegingen van verschillende perspectieven. Het ontbreekt hier aan transparantie (Kinderombudsman, 2013).

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling ziet alle kinderen naar wie onderzoek wordt gedaan en indien mogelijk spreken zij ook met hen. Zij houden een leeftijd vanaf 6 jaar aan. Soms gaan zij alleen met het kind in gesprek en soms met de ouder erbij.

De gedragswetenschappers zien grote verschillen in de kwaliteit van rapportages bij de onderzoekers. Er worden verschillende stijlen gebruikt en feiten en meningen worden niet altijd duidelijk onderscheiden. Daarnaast mist soms de goedkeuring van degene waarbij de informatie is opgevraagd en mist de bronvermelding (Kinderombudsman, 2013).

Door middel van kopjes worden in de meeste rapportages aangegeven wie de bron van de informatie is, maar het blijkt niet altijd het geval te zijn en het komt voor dat de bron onbekend is. Ook mist het soms aan conclusies van gebeurtenissen en worden die enkel vernoemd in de rapportage (Kinderombudsman, 2013).

Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming werkt professioneel. De rapportages zijn zorgvuldig en de werkwijze is transparant. Uitgangspunten voor de raad zijn: het afwegen van belangen; het nemen van gemotiveerde beslissingen; de ouders en de jeugdige worden geïnformeerd en krijgen de kans om hun perspectief te laten horen en deze wordt meegenomen in de besluitvorming; feiten en meningen worden van elkaar onderscheiden in de rapportage. Het is ook verplicht om een schriftelijke akkoordverklaring te verwerken in de rapportage. Bronvermeldingen moeten er altijd instaan (Kinderombudsman, 2013).

De Raad voor Kinderbeschermingen houdt zich aan de richtlijnen. Wanneer hiervan wordt afgeweken in de praktijk, dient dit beargumenteerd te worden in het raadsrapport. De ouder hoort geïnformeerd te worden wanneer er informatie wordt gedeeld waarvan zij niet mee hadden ingestemd. Er moet in gesprek gegaan worden met de jeugdige, behalve als dit vanwege de leeftijd of het ontwikkelingsniveau niet kan. In dat geval moet de jeugdige wel alsnog fysiek gezien worden (Kinderombudsman, 2013).

Professionals werkzaam bij de Raad voor de Kinderbescherming zien met regelmaat dat de kwaliteit van de rapportage gedaan door bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling niet altijd op het gewenste niveau is. Dan wordt er een

afweging gemaakt vanuit het belang van de jeugdige of het verstandiger is om een melding terug te sturen of een onderzoek te starten (Kinderombudsman, 2013).

Over het algemeen zijn de rapportages van de Raad voor de Kinderbescherming in professioneel Nederlands geschreven. Echter zijn de zinnen soms lang en wordt er soms niet vermeld wat er gedaan wordt met informatie uit oude rapportages. Daardoor zijn er zorgen (bij ouders) dat fouten uit eerdere rapportages worden overgenomen (Kinderombudsman, 2013).

Kinderrechter

De kinderrechters merken op dat onderzoeken vanuit Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming last hebben van de tijddruk, waardoor de informatie nodig voor het maken van een goede beslissing soms niet op de juiste manier verwerkt kan worden (Kinderombudsman, 2013).

De kinderrechter zien regelmatig fouten in rapportages. Toch zien zij dat een slechtere rapportage niet automatisch betekent dat de zorgen van hulpverleners te verwerpen zijn. De kinderrechters hebben niet altijd beschikking tot alle relevante informatie van een gezin. Waarschijnlijk doordat het ergens blijft steken of ten onrechte bestempeld wordt als niet relevant en daardoor niet wordt opgenomen in het dossier (Kinderombudsman, 2013).

De inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (2022) heeft een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het onderzoek van aanvragen voor uithuisplaatsingen. Hieruit zijn duidelijke punten gekomen die een beter beeld geven over de situatie.

De inspectie Gezondheidszorg en Jeugd vindt dat een kind en de ouders van het kind recht hebben op een zorgvuldig feitelijk onderzoek die een gedwongen uithuisplaatsing kan onderbouwen. Hierin dient hoor en wederhoor toegepast worden. Het feitenonderzoek is alle activiteiten van betrokken partijen die gebeurde voor een gedwongen uithuisplaatsing. Die activiteiten bestaan uit: een onderzoek naar de behoeften van een jeugdige en de opvoedvaardigheden van ouders, een analyse, de besluitvorming, de rapportage en in- en externe tegenspraak. Dit voldoet aan de Richtlijn Uithuisplaatsing voor Jeugdhulp en jeugdbescherming (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

In het onderzoek zijn er een aantal conclusies te maken over wat er al goed gaat en waar de verbeterpunten liggen voor de jeugdigen en ouders. Hierbij worden de ervaringen gebruikt van de informatie verkregen uit jeugdigen die gesproken zijn door de inspectie van Gezondheidszorg en Jeugd (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Cliëntgericht

Positieve ervaringen:

De hulpverlener heeft voldoende tijd genomen om kennis te maken en de meeste hulpverleners hebben een vertrouwensrelatie opgebouwd met ouders en jeugdigen. 91% van de raadsonderzoeken en 95% van de jeugdbeschermers zien de verwachtingen van ouders en jeugdigen terug in het onderzoek en begeleiding. De raadsonderzoekers zeggen de informatie die er is ook te bespreken met betrokkenen (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Verbeterpunten:

43% van de ouders geeft aan dat er onvoldoende tijd is gespendeerd in de kennismaking met het gezin. Jeugdigen en ouders voelen zich soms niet serieus genomen en ervaren dat hun behoeften niet altijd begrepen wordt. 50% van hen geeft aan dat er niet goed geluisterd wordt door een jeugdbeschermer of raadsonderzoeker. Ongeveer 35% dacht dat het daadwerkelijk niet begrepen werd wat er gezegd werd. Hulpverleners vinden dat in minder dan de helft van de situaties de visie van het gezin overeenkwam met de al beschikbare informatie voor de hulpverlener (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

De jeugdige wordt niet altijd afzonderlijk gesproken door de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instellingen, die dit in 68% van de gevallen

doen. Soms vanwege dat zij het kind te jong achten of inschatten dat het te zwaar zou zijn voor het kind (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Rapportage

Positieve ervaringen:

De Raad voor de Kinderbescherming heeft gemiddeld duidelijke rapportages. Vooral vanwege het gestandaardiseerde format die zij gebruiken. Er zijn door de inspectie goede voorbeelden gezien van hoe de reacties van ouders in de rapportage toegevoegd en verwerkt werd (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Verbeterpunten:

In 70% van de dossier las de inspectie de mening van jeugdigen en ouders terug bij Gecertificeerde Instellingen en bij de Raad van de Kinderbescherming was dit 95%, maar toch blijkt dat ouders zich niet gehoord en serieus genomen voelen. Er wordt niet altijd een duidelijk verschil gemaakt tussen feiten en meningen. Bij de Raad voor de Kinderbescherming was dit in 66% van de rapportage volledig correct gedaan en bij Gecertificeerde Instellingen 50% (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Bronnen van diagnoses worden veelal niet vermeld, waardoor dit niet geverifieerd kan worden. In een aantal casussen was de relevantie van oude informatie verwerkt in het plan van aanpak niet duidelijk. Er wordt ook niet altijd vermeld in de samenvatting of de informatie verouderd is (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Officieel is het wettelijk vastgelegd dat jeugdigen vanaf 16 jaar volledige inzage krijgen op het raadsrapport, maar vanaf 12 jaar mag het kind al stukken inzien. Dit is wettelijk vastgelegd, maar hier is niet elke jeugdigen op de hoogte van (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Hulpverleners verschillen in hoe zij reacties van ouders en jeugdigen verwerken in de rapportage. Sommige veranderen feitelijke onjuistheden, terwijl anderen de aanpassing niet in het rapport uitvoert (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

Sommige hulpverleners baseren het maken van onderscheid in feitelijkheid op vanuit welke bron het geleverd wordt.

Knelpunten

Wanneer er gekeken wordt of beslissingen binnen het gedwongen kader van uithuisplaatsing altijd gebeurt op basis van feitenonderzoek, blijkt dat hier niet altijd sprake van is. Jeugdigen en ouders geven aan zich niet altijd serieus genomen te voelen en ervaren niet elke keer begrepen te worden in hun behoeften. Hierin dienen veranderingen toegediend, met speciale aandacht voor de rapportage in combinatie met de cliënt (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2022).

In een onderzoek van de Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman is onderzoek gedaan naar de invloed die jeugdigen (en ouders) ervaren in hun eigen hulpverleningstraject (De Jong et al., 2024). Er zijn vragen gesteld aan jeugdigen (en ouders) waaruit de behoeften en de gebreken inzichtelijk worden.

Decentralisatie in het sociale domein

In 2015 is er sprake geweest van decentralisatie in het sociaal werk. De gemeenten kregen vanaf dat moment namelijk meer verantwoordelijkheid in de uitvoering van de jeugdhulp. Het belangrijkste doel hierbij is om hulp dichter bij de burgers te brengen en het eenvoudiger (en goedkoper) is te organiseren. Echter lukt het dichter staan bij de burgers niet altijd. Ouders en jeugdigen laten de ombudsmannen weten dat zij klachten hebben dat zij zich niet gehoord voelen en ervaren dat zij geen invloed hebben op de hulpverlening die aangeboden wordt. Volgens de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman is participatie belangrijk. Alleen dan kan hun perspectief betrokken worden in de besluitvorming en kunnen hun zelf invloed uitoefenen (De Jong et al., 2024).

Gezien en gehoord worden

Het is essentieel om bij het regelen van jeugdhulp om de jeugdigen gehoord en gezien te worden. Zij hebben behoefte aan informeel contact, waarin hen de ruimte voelen om hun stem te laten horen, en ook de houding vinden zij van belang. Daarnaast zorgt een gebrek aan kennis over de problematiek van jeugdigen dat er geen vertrouwensband kan ontstaan. Nu wilt het niet zeggen dat elke mening van een jeugdige behartigd kan worden, maar er wordt wel al positief naar gekeken als er in ieder geval mee rekening gehouden wordt en geeft het toch nog enigszins gevoel van invloed. Als de wens van de jeugdige niet tot vervulling kan komen, is het wel belangrijk om het terug te koppelen aan de jeugdige, wat nu regelmatig niet gebeurt.

Daarnaast valt er ook een onderscheid te maken tussen de wat jongere jeugdigen en de wat oudere jeugdigen. Wanneer het gaat om de wat oudere jeugdige, zijn die eerder geneigd zich te uiten bij een hulpverlener in plaats van een ouder. Daarom is het extra belangrijk dat hun mening serieus genomen wordt en meegenomen in het besluit.

Het ervaren van serieus genomen worden verschilt per persoon, maar er zijn manieren om het inzichtelijk te maken. Zo kan een hulpverlener meeschrijven en later de jeugdige het laten lezen. Het is schadelijk in de vertrouwensband als een jeugdige zich niet gehoord wordt. Tevens kan het gevaarlijk zijn wanneer een jeugdige niet geloofd worden, want daardoor kan er een onveilige situatie ontstaan en zelfs zover komen dat een jeugdige niet meer bereid is om met hulpverleners in gesprek te gaan (De Jong et al., 2024).

In een rapport van de inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de inspectie van Justitie en veiligheid (2025) is onderzoek gedaan naar gebreken in de jeugdzorg- en bescherming. Er zijn hier conclusies uitgekomen die de vinger op de zere plek legt.

1-op-1 contact

Een van de grote tekortkoming is dat de inspectie aangeeft dat er te weinig contact is tussen de jeugdzorgwerkers, jeugdigen en ouders. Het gaat hier specifiek om fysiek 1-op-1 contact. Voornamelijk is er weinig contact tussen de jeugdzorgwekkers en de jeugdigen. Tijdens deze gesprekken hebben jeugdigen een mogelijkheid om hun stem te laten horen en inspraak te hebben op hun eigen traject. Doordat er minder contact is dan gewenst zou zijn, is er te weinig zicht op de ontwikkeling en de veiligheid van de jeugdigen. De oplossingen die momenteel gebruikt worden, namelijk tijdelijke jeugdzorgwerkers inzetten die soms contact opnemen juist een negatief effect kan hebben. Daardoor is er een vergrote kans dat het vertrouwen in jeugdzorg door jeugdigen en ouders verloren gaat.

In de vragenlijst die gestuurd is naar een groep jeugdigen, geeft 72% aan de jeugdzorgwerker meer dan één keer te hebben gesproken, 10% geeft aan maar één keer fysiek contact te hebben gehad, 12% heeft de jeugdzorgwerker nooit gesproken en 6% weet het niet. Daarnaast is er gekeken hoe vaak de jeugdzorgwerker alleen in gesprek gegaan is met de jeugdige. 58% geeft aan dat het vaker is gebeurd, 10% dat het maar één keer is gebeurd, 21% zegt dat de jeugdige nooit alleen gesproken is en 11% weet het niet. In de diagrammen hieronder zijn een aantal resultaten zichtbaar gemaakt (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie van Justitie en Veiligheid, 2025).

Figuur 2

Figuur 3

Figuur 4

Figuur 5

Figuur 6

Veiligheid

De veiligheid van jeugdige wordt door het niet genoeg direct contact ook beoordeeld als onvoldoende. Er worden beslissingen genomen over de veiligheid van de jeugdige op basis van schriftelijke informatie die verkregen is uit informatie gedeeld door hulpverleners of school. Hierbij wordt de stem van de jeugdige zelf vaak niet meegenomen. Nu is de hulpverlener en school ook een belangrijk deel van een dossier en de beslissing, maar de jeugdige mag absoluut niet vergeten hierin worden. En wanneer er wel contact is opgenomen met de jeugdige, dan is dit vaak telefonisch of via een vragenlijst gebeurd. Ook wordt het initiatief om een onveilige situatie te melden volledig wordt gelegd bij een jeugdige en de ouders, in plaats van dat er contact met hen wordt opgenomen daarover. Een jeugdzorgwerker zou niet zichzelf volledig afhankelijk laten zijn van de informatie die verkregen is door een andere hulpverlener en het initiatief bij anderen leggen (zoals het gezin en de jeugdige) (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie van Justitie en Veiligheid, 2025).

Participatie in het eigen hulpverleningsproces

In de richtlijnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming leggen de nadruk op het belang van de participatie van de jeugdigen en ouders in het hulpverleningsproces die voor hen bedoeld is. Zeker ook wanneer het opgelegd is vanuit een recht binnen het gedwongen kader van de jeugdhulp. De richtlijn samen beslissen over hulp beschrijft dat een hulpverlener moeite moet stoppen in een samenwerkingsrelatie met het gezin. In de

praktijk wordt dit echter nog te weinig gedaan. De richtlijn zegt dat het van belang is om regelmatig na te vragen of een kind zich gehoord voelt en of zij voldoende kunnen inbrengen. Daarvoor zouden er dus regelmatig gesprekken moeten zijn met het kind om dit te inventariseren (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie van Justitie en Veiligheid, 2025).

Een plan van aanpak wordt opgesteld zonder de jeugdigen en ouders hierin te betrekken en soms wordt een volledig plan niet eens gemaakt. Dan wordt er alleen een beperkt veiligheidsplan gemaakt, maar dan missen er cruciale onderdelen. De vragenlijst die rondgegaan is stelt dat 43% van de respondenten het gevoel heeft geen inspraak gehad te hebben over het plan van aanpak. Van de jeugdigen is het 28% die aangeeft geen inspraak te hebben gehad, maar onder jeugdigen en ouders die geen jeugdzorgwerker toegewezen hebben gekregen blijkt dit zelfs 55% te zijn. 16% geeft aan niet eens te weten of er een plan van aanpak is voor hen (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie van Justitie en Veiligheid, 2025).

5.7 Conclusie oriëntatie

In de verschillende onderzoeken is terug te lezen dat de feitelijke rapportage van onderzoeken en gesprekken nog te vaak tekortschiet. Er zijn al meerdere onderzoeken over de afgelopen jaren gedaan, maar dezelfde struikelblokken blijven terugkomen. Terwijl de belangen van goede en feitelijke rapportage duidelijk naar voren komt en de basis vormen van een beslissing in het hulpverleningstraject.

Meerdere hulpverleningsinstanties schieten hierin tekort. Mede doordat zij aangeven hierin geen training te krijgen. Het valt op dat de verschillen tussen hulpverleners te groot is wanneer het komt op schriftelijke rapportage.

De betrokken partijen, zoals Bureau Jeugdzorg, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Raad voor de Kinderbescherming en de Kinderrechter erkennen het belang van zorgvuldige rapportage, maar hieruit blijkt ook dat alle partijen anderen kwaliteitseisen hebben voor die rapportages. Er wordt hierbij ook aangegeven dat er vaak wel geprobeerd wordt om feitelijk te schrijven, maar door een hoge werkdruk en weinig kennis op het gebied van feitelijke rapportages is dit niet altijd terug te zien in de rapportages. Dit is vooral het geval bij Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

Specifiek is te vermelden dat het steeds terugkomt dat de jeugdige te weinig het idee heeft zelf inspraak te hebben over het eigen hulpverleningstraject, terwijl er uit onderzoek gekomen is dat het belang hiervan steeds duidelijker wordt. Een participatie aan het eigen hulpverleningstraject heeft positieve effecten. Het is ook wettelijk en beroepsmatig vastgelegd dat kinderen het recht hebben om hun stem te laten horen. Het recht om mee te beslissen is opgenomen in de richtlijn jeugdhulp ‘samen beslissen met ouders en jeugdigen’, artikel 12 van de IRVK stelt dat kinderen altijd het recht hebben om hun mening te geven ongeacht hun leeftijd en artikel 8 van de beroepscode voor professionals in sociaal werk benoemt dat jeugdigen altijd ruimte gegeven moet worden voor de mening van het kind.

Er zijn nog te veel voorbeelden uit de praktijk van hoe er niet alleen met hen gesproken wordt, maar altijd met de ouders erbij. Ook geven zij aan het gevoel te hebben niet serieus genomen te worden. Jeugdigen hebben ook niet altijd een idee wat er in de rapportage vermeld wordt over hen. Daardoor mist een cruciaal deel van de feitelijke rapportage: de stem van het kind.

6. Ontwerpfase

In de voorafgaande oriëntatiefase en het literatuuronderzoek hebben wij ons verdiept in wat feitelijk rapporteren inhoudt. Tijdens het kennismakingsgesprek met opdrachtgever Jeugdhulp Voldoende Beschermd (JVB) werd het belang van feitelijk rapporteren nadrukkelijk benadrukt. Tegelijkertijd werd aangegeven dat dit in de praktijk regelmatig misgaat. Op basis hiervan zijn wij tot de conclusie gekomen dat er binnen de specialistische jeugdhulp nog veel winst te behalen valt op het gebied van feitelijk rapporteren.

Wat ons vooral is opgevallen, is dat de stem van het kind en recht doen aan de stem van het kind in veel feitelijke rapportages onvoldoende naar voren komt. Er zijn verschillende manieren om de stem van het kind zichtbaar te maken in rapportages. Wij richten ons specifiek op hoe dit kan worden vormgegeven binnen de specialistische jeugdhulp. Vanuit de oriëntatiefase wordt het belang van de stem van het kind nadrukkelijk benadrukt. De centrale vraag die hieruit voortkomt is: ***wat is er nodig om de stem van het kind daadwerkelijk een plek te geven in feitelijke rapportages?***

Gezamenlijk hebben wij nagedacht over de manier waarop wij kunnen onderzoeken hoe studenten, docenten en opleidingscoördinatoren binnen sociale opleidingen omgaan met feitelijk rapporteren en het laten horen van de stem van het kind. Het uiteindelijke doel is om inzicht te krijgen in wat studenten binnen sociale opleidingen nodig hebben om goed te worden opgeleid in feitelijk rapporteren, met oog voor de stem van het kind.

6.1 Plan van aanpak

Om te onderzoeken wat studenten binnen sociale opleidingen nodig hebben, zullen wij interviews afnemen met verschillende betrokkenen. Er wordt gebruikgemaakt van semigestructureerde interviews. De centrale onderzoeksvraag luidt:

“Vanuit de perspectieven van studenten, coaches en opleidingscoördinatoren wordt onderzocht in hoeverre de competenties binnen sociale opleidingen recht doen aan de stem van het kind, met specifieke aandacht voor feitelijk rapporteren en gespreksvoering binnen de specialistische jeugdhulp. Daarnaast wordt het perspectief van professionals van Veilig Thuis en de politie meegenomen als inspirerend referentiekader, om inzicht te krijgen in werkzame elementen en goede praktijken die mogelijk richtinggevend kunnen zijn voor het onderwijs.”

Op basis hiervan zijn drie hoofdthema’s opgesteld:

- Wat verstaat de opleiding onder ‘recht doen aan de stem van het kind’?
- Feitelijk rapporteren binnen de specialistische jeugdhulp.
- Gespreksvoering met kinderen.

De gesprekken zullen worden gevoerd met studenten, coaches van sociale opleidingen, een opleidingscoördinator, en professionals van onder andere de politie en Veilig Thuis, met als doel het ophalen van good practices. Het doel van de interviews is om inzicht te krijgen in hoe het opleiden van studenten op het gebied van feitelijk rapporteren binnen de specialistische jeugdhulp momenteel wordt vormgegeven, en in hoeverre daarbij aandacht is voor het recht doen aan de stem van het kind.

De interviews worden in tweetallen afgenomen, zodat er ruimte is voor notuleren, aanvullen en doorvragen. Vooraf wordt aan de geïnterviewden toestemming gevraagd om de gesprekken op te nemen en eventueel te transcriberen. De verkregen informatie wordt vervolgens gestructureerd geanalyseerd.

7. Uitvoeringsfase

Hieronder wordt, zoals beschreven in de ontwerpfase, een samenvatting gepresenteerd vanuit meerdere perspectieven. De gesprekken zijn op een gestructureerde wijze gevoerd met coaches, studenten, een politieprofessional, een opleidingscoördinator van Fontys en met Veilig Thuis.

De informatie die via de interviews is verkregen, is geanalyseerd en geïnterpreteerd vanuit de werkwijze van actieonderzoek, zoals beschreven door Van der Zouwen (2022). In de bijlage wordt weergegeven hoe er systematisch is gescreend aan de hand van kwalitatieve analysemethoden. Door middel van analyse via bouwstenen is een trechtering toegepast, waarbij de data zijn verzameld, gelabeld en gesorteerd (Van der Zouwen, 2022). In de hieronder weergegeven uitvoeringsfase wordt een heldere samenvatting gepresenteerd, inclusief een conclusie met betrekking tot de gevoerde interviews en het onderzochte onderwerp.

7.1 Perspectief Coaches

De informatie die via de interviews is verkregen, is geanalyseerd en geïnterpreteerd vanuit de werkwijze van actieonderzoek, zoals beschreven door Van der Zouwen (2022). In de bijlage wordt weergegeven hoe er systematisch is gescreend aan de hand van kwalitatieve analysemethoden. Door middel van analyse via bouwstenen is een trechtering toegepast, waarbij de data zijn verzameld, gelabeld en gesorteerd (Van der Zouwen, 2022).

In de hieronder weergegeven uitvoeringsfase wordt een heldere samenvatting gepresenteerd, inclusief een conclusie met betrekking tot de gevoerde interviews en het onderzochte onderwerp.

Recht doen aan de stem van het kind in het curriculum

Uit interviews met coaches van de sociale opleiding blijkt dat het principe van recht doen aan de stem van het kind binnen de voltijdopleiding pedagogiek beperkt en niet structureel is ingebed. Met name door het ontbreken van duidelijke kaders krijgen studenten veel vrijheid om zelf hun leerinhoud te bepalen, waardoor de aandacht voor kinderrechten en het kind perspectief sterk verschilt per klas en per coach.

Studenten moeten via de bekwaamheden wel aantonen dat zij competent zijn en zijn daarbij verplicht in gesprek te gaan met kinderen en jongeren. Binnen en tussen de verschillende sociale opleidingen bestaan echter duidelijke verschillen, terwijl iedereen hiervoor dezelfde verantwoordelijkheid draagt. Daarnaast wordt het belang benadrukt van het ontwikkelen van luistervaardigheden, naast gespreksvoering, zodat studenten oprecht en aandachtig leren luisteren naar kinderen en jongeren. Ook wordt gesignaleerd dat opleidingen te veel redeneren vanuit het perspectief van de student als

‘klant’, terwijl volgens de coaches juist kinderen in kwetsbare situaties de daadwerkelijke doelgroep zijn. De toetsing van competenties via bekwaamheden en leeruitkomsten is lastig meetbaar, wat leidt tot verschillen in beoordeling.

In de deeltijdopleiding en de minor ‘Spelenderwijs’ is het kind perspectief wél concreet en structureel in het curriculum opgenomen. Hier wordt expliciet gewerkt vanuit kinderrechten, staat de eigen regie van het kind centraal en ligt in de minor de nadruk op het kind in de lead bij spelbegeleiding en creatieve communicatie. Ondanks deze verschillen wordt erkend dat het huidige aanbod niet consistent is. Tijdens een recente accreditatie is kritiek geuit op het feit dat de voltijd- en deeltijdopleiding naar hetzelfde diploma toewerken, terwijl de inhoudelijke invulling verschilt. Daarnaast geven coaches aan dat niet alle studenten voldoende intrinsieke motivatie tonen om essentiële vaardigheden te ontwikkelen en dat herhaling van belangrijke thema’s ontbreekt, wat nodig is om vaardigheden goed te beheersen. Hierdoor kan niet altijd met volledige zekerheid een diploma worden afgegeven voor werk met complexe doelgroepen, terwijl juist daardoor meer recht gedaan zou worden aan de stem van het kind.

De toepassing van de visie op de stem van het kind vindt binnen de opleiding vooral plaats in de praktijk en is sterk afhankelijk van de coach en de stageplek. Coaches bevragen studenten kritisch op hun doelen en interventies, waarbij wordt gekeken of deze daadwerkelijk in het belang van het kind zijn. Daarbij worden methoden zoals de cirkeltechniek toegepast, waarin krachten, kwaliteiten en veranderwensen vanuit het kind worden geformuleerd. Ook wordt gewerkt vanuit de presentiebenadering, waarbij nabijheid en oprecht contact centraal staan. Daarnaast leren studenten strategische afwegingen maken, zoals het al dan niet vooraf lezen van rapportages om onbevangen het gesprek met een kind aan te gaan. De visie is hiermee geen vast onderdeel van het curriculum, maar vooral afhankelijk van de werkwijze van individuele coaches, waardoor studenten verschillend worden voorbereid.

Feitelijk rapporteren binnen de Specialistische jeugdhulp

Uit de interviews blijkt dat binnen de opleiding weinig expliciete aandacht is voor rapportagevaardigheden, met name voor rapporteren vanuit het perspectief van het kind. In de eerste twee tot tweeënhalf jaar komt dit onderwerp nauwelijks aan bod. Studenten leren wel de APA-richtlijnen en basisprincipes van formeel schrijven, maar dit richt zich niet op specialistische jeugdhulp of op feitelijk rapporteren met oog voor de stem van het kind. Pas halverwege het derde jaar krijgt rapporteren meer aandacht. Eerder bestond er een specifieke training, maar deze is inmiddels verdwenen. Binnen de deeltijdopleiding en de minor Spelenderwijs werken studenten wel met formats, zoals spelwerkplannen en evaluatieformulieren gericht op de beleving van het kind, maar

volgens de coaches ontbreekt een consistent en structureel opleidingsaanbod op dit gebied.

Coaches geven aan dat rapporteren nauwelijks systematisch wordt aangeleerd en dat rapportages in de praktijk vaak van matige kwaliteit zijn. Fouten worden soms jarenlang herhaald, met mogelijk grote juridische en emotionele gevolgen. Daarnaast ontstaan problemen doordat hulpverleners na gesprekken eigen interpretaties toevoegen, waardoor ouders zich niet herkennen in de verslaglegging. De coach pleit daarom voor gezamenlijk rapporteren, waarbij hulpverlener en ouders samen het gesprek samenvatten en controleren of de inhoud klopt. Rapportage moet volgens hem worden gezien als een gezamenlijk product, niet als eigendom van de professional. Ook samen beslissen blijkt in de praktijk lastig, doordat hulpverleners snel denken te weten wat goed is voor gezinnen. Dit vraagt om sterke luister-, reflectie- en samenwerkingsvaardigheden, die binnen de opleiding nog onvoldoende structureel worden geoefend. Tot slot wordt gesignaleerd dat het gebruik van AI de authentieke schrijfvaardigheid van studenten kan verhullen.

Gespreksvoering met kinderen

Ook de gespreksvoering met kinderen blijkt binnen de opleiding sterk afhankelijk te zijn van de coach en het aangeboden onderwijsprogramma. Hoewel de dialoog met kinderen essentieel is binnen de specialistische jeugdhulp, krijgt dit niet in elke klas evenveel aandacht. In de deeltijdopleiding en de minor Spelenderwijs is het aanbod concreter, onder andere door het werken met video-opnames van gesprekken, oefenen in drietallen en het inzetten van acteurs om realistische situaties te creëren.

De toetsing van gespreksvaardigheden vindt voornamelijk plaats via bekwaamheden en observaties in de praktijk. Volgens de coach worstelen studenten vooral met suggestieve vraagstelling, het stellen van te veel vragen achter elkaar en het laten vallen van stiltes. Hij benadrukt dat recht doen aan de stem van het kind begint bij werkelijk luisteren. Opleidingen leggen volgens hem te veel nadruk op technieken en methodieken, waardoor studenten vooral bezig zijn met de vorm van het gesprek in plaats van met de inhoud en wat het kind daadwerkelijk zegt.

Daarnaast worden gespreksvaardigheden onvoldoende structureel geoefend en nauwelijks vanuit school getoetst. Veel ontwikkeling vindt plaats op stage, waardoor niet iedere student dezelfde kansen krijgt om deze vaardigheden te ontwikkelen. Positieve stagebeoordelingen worden daarbij vaak gelijkgesteld aan bekwaamheid, zonder dat dit vanuit de opleiding zelf is vastgesteld. De coach vindt daarom dat de opleiding meer regie moet nemen door gespreksvaardigheden verplicht aan te bieden, te herhalen en structureel te toetsen, om risico’s voor de beroepspraktijk te voorkomen.

Verschillen tussen voltijd en deeltijd en de noodzaak tot uniformiteit

Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat de verschillen tussen de voltijd- en deeltijdopleiding aanzienlijk zijn. Studenten in de voltijd ervaren veel vrijheid maar daardoor ook onzekerheid, omdat het onderwijs afhankelijk wordt van de coach, de student zelf en van de stageplek. Deeltijdstudenten krijgen veel meer structuur en hebben duidelijke beoordelingskaders die hen dwingen te werken vanuit kinderrechten en het perspectief van het kind.

Jeroen bevestigt dat dit verschil onwenselijk is, vooral omdat beide routes leiden tot hetzelfde diploma. De accreditatie heeft daarom aangedrongen op harmonisatie van de opleidingen. Studenten herkennen de inconsistentie en geven aan dat de focus van hun leertraject soms vooral wordt bepaald door de vraag op de stageplek in plaats van door een duidelijk curriculum.

7.1.1 Conclusie

Uit de interviews blijkt dat de opleiding op meerdere onderdelen tekorten kent in het structureel recht doen aan de stem van het kind. Aandacht voor de stem van het kind, rapportagevaardigheden en gespreksvoering is sterk afhankelijk van individuele coaches, stages en specifieke leerroutes zoals de deeltijdopleiding en de minors die studenten kiezen. Hierdoor ontstaat ongelijkheid in de voorbereiding van studenten. Daarnaast ontbreken duidelijke kaders, herhaling en eenduidige toetsing, terwijl juist deze elementen essentieel zijn voor het werken met kwetsbare kinderen en gezinnen. De opleiding staat daarmee voor de uitdaging om meer samenhang, uniformiteit en regie te creëren in het onderwijs, zodat alle studenten aantoonbaar beschikken over de benodigde luister-, gespreks- en rapportagevaardigheden en daadwerkelijk leren werken vanuit het belang van het kind.

7.2 Perspectief studenten

De informatie die via de interviews is verkregen, is geanalyseerd en geïnterpreteerd vanuit de werkwijze van actieonderzoek, zoals beschreven door Van der Zouwen (2022). In de bijlage wordt weergegeven hoe er systematisch is gescreend aan de hand van kwalitatieve analysemethoden. Door middel van analyse via bouwstenen is een trechtering toegepast, waarbij de data zijn verzameld, gelabeld en gesorteerd (Van der Zouwen, 2022).

In de hieronder weergegeven uitvoeringsfase wordt een heldere samenvatting gepresenteerd, inclusief een conclusie met betrekking tot de gevoerde interviews en het onderzochte onderwerp.

Recht doen aan de stem van het kind

In de opleiding pedagogiek staat het kind centraal, maar studenten vinden het nog lastig om hun pedagogische visie daadwerkelijk toe te passen in de praktijk. Op hun stages merken zij dat het lastig vinden om op te komen voor hun eigen pedagogische visie, want zij hebben voor hun gevoel geen stevig fundament om hun standpunten te verdedigen. De studenten vinden het belang van de stem van het kind zeer belangrijk, maar merken op stages dat doelen niet worden geschreven met de kinderen zelf en zij ervaren dit ook als een van de zwakte punten in de jeugdhulp.

Hoewel studenten basisvaardigheden zoals luisteren en gespreksvoering leren om recht te doen aan de stem van het kind, wordt hier in de opleiding weinig mee geoefend en er vindt geen concrete toetsing plaats. Daardoor voelen zij zich soms onzeker in hun handelen in de praktijk.

Feitelijke rapportage

Op stages merken studenten dat zij onvoldoende zijn voorbereid op feitelijk rapporteren, omdat dit onderwerp in de eerste twee jaar van de opleiding pedagogiek helemaal niet wordt aangeboden. Hierdoor missen zij kennis, bewustzijn en vaardigheden, terwijl zij aangeven hier wel behoefte aan te hebben. Ook op stages krijgen vooral de eerstejaars stagiaires weinig tot geen begeleiding bij het leren rapporteren. Omdat de stem van het kind in feitelijke rapportage verwerken nergens aanbod komt, weten studenten niet hoe zij dit zorgvuldig kunnen doen.

Omdat het belang van feitelijk rapporteren niet is opgenomen in het curriculum, zijn veel studenten zich niet bewust van het nut ervan. Zij ervaren bovendien dat feitelijk rapporteren complex is, zeker in combinatie met hoge werkdruk op stage. Studenten zouden graag meer willen sparren met medestudenten en collega’s over hoe zij doelen en bevindingen helder kunnen vastleggen. Daarnaast valt op dat rapportages vaak niet

worden teruggekoppeld aan kinderen, waardoor hun stem onvoldoende wordt gecontroleerd op feitelijkheid.

Ideeën vanuit studenten

Studenten geven aan dat zij hun kennis en vaardigheden op het gebied van feitelijk rapporteren willen vergroten, met speciale aandacht voor het laten horen van de stem van het kind. Zij zien graag dat dit wordt aangeboden in de vorm van lessen, praktische oefeningen in groepjes, casuïstiek en trainingen. Daarin zou ruimte moeten zijn voor feedback. Ook zouden zij graag een ervaringsdeskundige in de les willen hebben die kan uitleggen waarom feitelijk rapporteren belangrijk is. Studenten vinden dat feitelijk rapporteren als competentie of bekwaamheid onderdeel moet worden van de opleiding, zodat iedereen deze vaardigheid ontwikkelt.

Gespreksvoering met kinderen in de specialistische jeugdhulp

In de opleiding pedagogiek wordt gespreksvoering met kinderen vooral op basisniveau aangeboden. In de eerste twee jaar worden specialistische of complexe gespreksthema's nog niet behandeld. Omdat er geen vast curriculum is en er veel wordt afgestemd op de behoeften van individuele studenten, verschilt de mate van verdieping op gespreksvoering thema's per student sterk. Studenten geven aan dat zij in de lessen weinig hebben geoefend met gesprekken met kinderen en dat het initiatief om hiermee aan de slag te gaan vooral bij henzelf ligt.

Hoewel zij ondersteuning krijgen vanuit theorie en eigen onderzoek, ervaren zij dat hun gespreksvaardigheden per situatie en per kind verschillen. Studenten merken daarnaast dat zij soms onbewust aannames doen in gesprekken, wat het belang benadrukt van meer oefening en richting in gespreksvoering. Veel studenten zouden daarom liever al in het tweede jaar leren hoe zij moeilijke gesprekken met kinderen kunnen voeren.

Ideeën vanuit studenten

De studenten vinden dat het nuttig is om complexe situaties uit de praktijk te behandelen n de lessen van gespreksvoering met kinderen. Trainingen in gesprekstechnieken, bijvoorbeeld door middel van rollenspellen, kan hen helpen om hun vaardigheden concreet te verbeteren en beter toe te passen in de praktijk.

7.2.1 Conclusie

Studenten ervaren dat het kind centraal staat in de opleiding pedagogiek, maar zij ervaren dat zij onvoldoende zijn voorbereid om de stem van het kind altijd in de praktijk toe te passen. Er worden basisvaardigheden aangeboden, maar zij worden hier niet concreet op getoetst en is weinig oefenen in de gespreksvoering in de opleiding. Feitelijk rapporteren komt niet aan bod in het curriculum, waardoor studenten zich niet

bekwaam voelen in het vastleggen van de stem van het kind. Het liefst zouden zij meer oefenen door casuïstiek, ervaringsdeskundigen, trainingen en ruimte voor feedback hierop willen bij zowel feitelijk rapporteren als gespreksvoering met kinderen over complexe thema's om deze als concrete competenties te ontwikkelen.

7.3 Perspectief oud-politie en huidig jeugdhulp professional

De informatie die via de interviews is verkregen, is geanalyseerd en geïnterpreteerd vanuit de werkwijze van actieonderzoek, zoals beschreven door Van der Zouwen (2022). In de bijlage wordt weergegeven hoe er systematisch is gescreend aan de hand van kwalitatieve analysemethoden. Door middel van analyse via bouwstenen is een trechtering toegepast, waarbij de data zijn verzameld, gelabeld en gesorteerd (Van der Zouwen, 2022).

In de hieronder weergegeven uitvoeringsfase wordt een heldere samenvatting gepresenteerd, inclusief een conclusie met betrekking tot de gevoerde interviews en het onderzochte onderwerp.

Kernpunten in rapporteren

De pijlers bij het rapporteren zijn als volgt: feitelijkheid, context/achtergrondinformatie, compleetheid, duidelijkheid, balans, objectiviteit en structuur. Interpretaties moeten vermeden worden en de weergave moet gebaseerd zijn op wat er echt gezien, gehoord en geobserveerd is. De context moet zowel belastende als ontlastende feiten bevatten. Belangrijke informatie moet niet ontbreken in de rapportages. De rapportages moeten duidelijk zijn zonder al te veel vakjargon. Er hoort een balans te zijn in de negatieve en positieve ontwikkelingen. De objectiviteit is zichtbaar in het neutraal taalgebruik. Ten slotte moet het een structuur hebben die goed te lezen is voor iedereen.

Echter is de theorie makkelijker dan de praktijk, dus om de controle van de pijlers door te voeren is het verstandig om veel gesprekken te hebben met collega's over de rapportage.

Fouten in feitelijke rapportage

In de rapportages geschreven door jeugdhulp professionals zitten regelmatig fouten, maar vaak niet uit slechte bedoelingen maar door de onwetendheid over de impact die woordkeuzes hebben. Meningen veranderen daardoor in feiten. Daarnaast worden er te snel diagnoses en professionele oordelen opgeschreven in de rapportages.

Er is een spanningsveld tussen causaliteit en correlaties. De slordigheden in de rapportages leiden tot verkeerde oorzaak-gevolg conclusies. Dit zorgt voor een vertekend beeld van de jeugdige in de rapportage. Aangezien de rapportages vaak op het kantoor worden geschreven in plaats van met de jeugdige, gaat de inspraak en de mogelijkheid tot directe correctie van de mogelijke onjuiste interpretatie verloren.

Gevolgen niet goede rapportages

Niet-feitelijke rapportages kunnen grote gevolgen hebben op het verloop van het jeugdhulptraject en de toekomst van een jeugdige. Zo kan er een niet passend behandeltraject gekozen worden, omdat de informatie gebaseerd is op interpretaties. Zij leven vaak in het moment, waardoor zij er in eerste instantie niet altijd bewust van zijn dat wat er op papier staat er eeuwig blijft staan. Wanneer het besef er komt, dan komen er emoties als verdriet, boosheid en angst naar boven. Ook kiezen sommige ervoor om ertegen te strijden. Zo heeft niet-feitelijke rapportages invloed op de rest van het leven van de jeugdige.

Opleidingen uit het sociaal domein

Opleidingen in het sociale domein moeten meer aandacht besteden aan de manier waarop zij taal gebruiken in de rapportages. Nu ziet hij vooral dat hbo studenten alles klakkeloos overnemen van ChatGPT, waardoor het bewustzijn van de impact van hun woordkeuze niet ontwikkeld wordt. Er is te weinig besef van de dubbele betekenis die woorden kunnen hebben. Er wordt weinig stilgestaan vragen als: “Zie ik dat echt of denk ik dat ik dat zie?”

Verbetermogelijkheden

Het verbeteren van de rapportages in de jeugdhulp is een lange termijn oplossing die vraagt om veel aandacht. Hij gelooft erin dat de vaardigheden in het rapporteren verbeterd kunnen worden door het bespreken van casuïstiek en intervisies/supervisies houden. Op scholen vindt hij het passend als deskundige worden uitgenodigd die tools beschikbaar hebben om studenten meer te leren over feitelijk rapporteren. Bewustwording over alle belangen die meespelen in de rapportages, zoals die van jeugdige, ouders, professionals en het maatschappelijk belang, is essentieel in het aanleren van feitelijk rapporteren. Echt het gesprek hierover aangaan is hierbij ook goed. Op organisaties moet er ruimte geboden worden voor goed mentorschap, trainingen en het meelopen in een organisaties waar al feitelijk gerapporteerd wordt. Diverse teams, met verschillende leeftijden en ervaringen, stimuleren feitelijke rapportages. Meer onderzoek over feitelijk rapporteren in het algemeen is ook nodig om het nog meer te verbeteren voor de jeugdigen.

7.3.1 Conclusie

Feitelijke rapportage is van groot belang in de jeugdhulp, want verkeerde interpretaties kunnen grote gevolgen hebben voor de jeugdige en ook voor hun toekomst. Ondanks dat de juiste intenties er zijn bij de professionals, is vooral het bewustzijn van woordkeuzes en de invloed van de belangrijke pijlers (feitelijkheid, context/achtergrondinformatie, compleetheid, duidelijkheid, balans, objectiviteit en structuur) van feitelijke rapportages waar het misloopt. Zowel opleidingen als organisaties moeten hier een rol in gaan spelen door meer aandacht hieraan te besteden. Dit kan door de gesprekken

aan te gaan, trainingen, deskundigen, begeleiding en casuïstiek. Dit is geen kortetermijnoplossing, want hier dient veelvoudig aandacht aan besteed te worden. Op deze manier zal de kwaliteit van het feitelijk rapporteren verbeteren en wordt er beter recht gedaan aan de belangen van de jeugdigen.

7.4 Perspectief opleidingscoördinator Fontys Pedagogiek

Voorafgaand aan dit interview zijn de conclusies uit de eerder afgenomen interviews gedeeld met de opleidingscoördinator van Fontys Pedagogiek. Dit is gedaan vanwege de beperkte tijd die beschikbaar was, zodat zij zich vooraf kon verdiepen in de bevindingen. Aansluitend is het interview gestart. De opleidingscoördinator gaf aan zich te herkennen in de conclusies die door studenten en coaches waren benoemd. In het gesprek is vervolgens verdiepend ingegaan op de plaats van gespreksvoering, feitelijk rapporteren en het recht doen aan de stem van het kind binnen het curriculum. De belangrijkste bevindingen uit dit interview worden hieronder weergegeven.

De informatie die via de interviews is verkregen, is geanalyseerd en geïnterpreteerd vanuit de werkwijze van actieonderzoek, zoals beschreven door Van der Zouwen (2022). In de bijlage wordt weergegeven hoe er systematisch is gescreend aan de hand van kwalitatieve analysemethoden. Door middel van analyse via bouwstenen is een trechtering toegepast, waarbij de data zijn verzameld, gelabeld en gesorteerd (Van der Zouwen, 2022).

In de hieronder weergegeven uitvoeringsfase wordt een heldere samenvatting gepresenteerd, inclusief een conclusie met betrekking tot de gevoerde interviews en het onderzochte onderwerp.

Recht doen aan de stem van het kind in het curriculum

De opleidingscoördinator geeft aan dat aandacht voor de stem en het perspectief van het kind binnen de opleiding aanwezig is, maar dat de mate waarin dit naar voren komt mede afhankelijk is van de visie van studenten en stageplekken. Sommige studenten hebben dit sterk verankerd in hun beroepshouding, terwijl anderen zich hier vooral tijdens hun stage bewuster van worden.

Zij benadrukt dat “de stem van het kind” niet altijd letterlijk verbaal is, zeker niet bij doelgroepen zoals kinderen met een beperking. In die situaties gaat het om zorgvuldig observeren, signaleren, analyseren en het meenemen van het perspectief van het kind in besluitvorming. Daarbij onderstreept zij het belang van het werken vanuit meerdere perspectieven: dat van het kind, de ouders/opvoeders en de professional. Het welbevinden van het kind staat hierin steeds centraal.

Binnen de opleiding wordt hier volgens haar onder andere aandacht aan besteed in leerjaar 3, waar complexere opvoed- en hulpverleningssituaties centraal staan en ook externe deskundigen en gastsprekers worden ingezet. Tegelijkertijd ziet zij ruimte om in leerjaar 1 en 2 sterker te borgen dat de basis rondom het perspectief van het kind voldoende wordt gelegd.

Feitelijk rapporteren binnen de specialistische jeugdhulp

Volgens de opleidingscoördinator is rapporteren een vast en onlosmakelijk onderdeel van het functieprofiel van een hbo-pedagoog. In leerjaar 3 en 4 werken studenten vanuit hun functieprofiel en bijbehorende taken, waarin rapportageverplichtingen expliciet zijn opgenomen. Studenten formuleren hier ook regelmatig leerdoelen op, gericht op het leren rapporteren. De opleiding legt in de eerste jaren een basis, maar het daadwerkelijk leren rapporteren gebeurt vooral in de praktijk. Studenten oefenen op hun stageplekken met verschillende vormen van verslaglegging, zoals interne rapportages, plannen, verslagen voor externe instanties en communicatie richting ouders. De stagebegeleiders spelen hierin een grote rol door studenten te begeleiden en te monitoren.

In leerjaar 4 is er geen standaard onderwijsblok meer over rapporteren; verdieping vindt vooral plaats op basis van leervragen van studenten en in de praktijkcontext. De opleiding ondersteunt dit door handvatten te geven waar studenten op kunnen letten, maar de verdere ontwikkeling vindt grotendeels plaats op de stageplek.

Gespreksvoering met kinderen

Gespreksvoering wordt volgens de opleidingscoördinator gezien als een kernvaardigheid die gedurende de hele opleiding terugkomt. In leerjaar 1 en 2 ligt de nadruk op basisgespreksvaardigheden met kinderen en jongeren. In leerjaar 3 en 4 verschuift de focus naar complexere doelgroepen en contexten, zoals de specialistische jeugdhulp. Zij geeft aan dat de opleiding studenten niet kan voorbereiden op alle mogelijke complexe situaties binnen de schoolsituatie. Deze vaardigheden moeten vooral in de praktijk worden ontwikkeld. Daarom zijn stagebegeleiders essentieel in het beoordelen en begeleiden van studenten bij hun gespreksvoering. Studenten worden geacht hun handelen te verantwoorden en hun aanpak aan te passen aan de ontwikkelingsleeftijd, mogelijkheden en beperkingen van het kind.

De opleidingscoördinator benadrukt dat gespreksvoering en rapporteren vaardigheden zijn die niet alleen uit boeken geleerd kunnen worden. Theorie biedt een basis, maar echte ontwikkeling vindt plaats door te doen, te reflecteren en feedback te ontvangen in de beroepspraktijk.

7.4.1 Conclusie

Uit het interview blijkt dat zowel gespreksvoering als feitelijk rapporteren vaste en noodzakelijke onderdelen zijn binnen de opleiding en de bijbehorende functieprofielen. De opleiding legt in de eerste leerjaren een basis, waarna in leerjaar 3 en 4 verdieping plaatsvindt binnen de praktijkcontext. Recht doen aan de stem van het kind is volgens de opleidingscoördinator verweven in de visie op het pedagogisch handelen, maar de mate waarin dit expliciet terugkomt verschilt per student en stageplek. Zij ziet kansen

om vooral in leerjaar 1 en 2 sterker te borgen dat basisvaardigheden rondom gespreksvoering, rapporteren en het werken vanuit het perspectief van het kind voldoende worden ontwikkeld. Tot slot benadrukt zij dat de kwaliteit van deze vaardigheden sterk afhankelijk blijft van persoonlijke ontwikkeling, praktijkervaring en begeleiding. De opleiding is voortdurend in beweging om deze vaardigheden beter te trainen en te verankeren binnen het curriculum.

7.5 Perspectief Veilig Thuis

Op 18 november 2025 vond er een gesprek plaats tussen Michelle, Sanna en medewerkers van Veilig Thuis. Het doel was om beter te begrijpen hoe Veilig Thuis werkt, hoe professionals moeten rapporteren, wat de rol van Veilig Thuis is en waarom de stem van het kind zo belangrijk is.

De informatie die via de interviews is verkregen, is geanalyseerd en geïnterpreteerd vanuit de werkwijze van actieonderzoek, zoals beschreven door Van der Zouwen (2022). In de bijlage wordt weergegeven hoe er systematisch is gescreend aan de hand van kwalitatieve analysemethoden. Door middel van analyse via bouwstenen is een trechtering toegepast, waarbij de data zijn verzameld, gelabeld en gesorteerd (Van der Zouwen, 2022).

In de hieronder weergegeven uitvoeringsfase wordt een heldere samenvatting gepresenteerd, inclusief een conclusie met betrekking tot de gevoerde interviews en het onderzochte onderwerp.

Rechtdoen aan de stem van het kind

Veilig Thuis werkt met een vast systeem om de veiligheid van kinderen en volwassenen te beoordelen. Daarbij moeten medewerkers precies aangeven welke risico's of vormen van geweld zij zien, zoals lichamelijke of psychische mishandeling of risico's tijdens een zwangerschap (mishandeling, letsel). Elke melding moet goed worden onderbouwd met feiten. Zonder concrete informatie kan Veilig Thuis niet bepalen hoe ernstig een situatie is. Feiten moeten altijd zo precies mogelijk worden beschreven, en worden duidelijk gescheiden van meningen of interpretaties.

Medewerkers van Veilig Thuis moeten aan stevige opleidings- en kwaliteitseisen voldoen. Ze hebben een relevante opleiding nodig en volgen intern nog één tot anderhalf jaar training. Daarnaast moeten zij hun SKJ-registratie onderhouden met bijscholing, intervisie en voldoende werkervaring. Als ze niet genoeg SKJ-punten halen, mogen ze geen jeugdhulp meer bieden. Toch is de SKJ-toetsing maar één onderdeel van een groter systeem van kwaliteitsbewaking, zoals intervisie, collegiale checks en dossiercontroles.

Feitelijk rapporteren

Volgens de medewerkers schieten de huidige opleidingen tekort. Studenten leren weinig over feitelijk rapporteren en er is weinig aandacht voor de Meldcode. Ook voelen veel afgestudeerden zich onvoldoende voorbereid op de praktijk. Daarom vinden zij dat opleidingen meer moeten investeren in training rond rapporteren en praktijkvoorbeelden.

Tijdens hun ketentraining leerden de medewerkers dat rapportages altijd begrijpelijk moeten zijn voor iemand die de situatie nog niet kent. Vakjargon moet worden vermeden en informatie uit andere dossiers moet eerst gecheckt worden. Ook moeten dezelfde termen worden gebruikt en wordt aangeraden om eerst kort de kern te beschrijven en daarna pas de details. In rapportages hoort een duidelijk onderscheid te staan tussen feiten, interpretaties, zorgen en conclusies.

Reflectie is een belangrijk onderdeel van het werk. Veiligheidsbeoordelingen worden altijd door twee collega's gedaan. Eén medewerker verzamelt alle informatie en maakt een eerste analyse. De tweede medewerker bekijkt dezelfde informatie zelfstandig. Bij verschillen bespreken zij samen waarom hun beoordeling niet hetzelfde is. Ze maken ook gebruik van een overzicht waarin risico's, beschermende factoren en noodzakelijke hulp worden benoemd. Dit zorgt voor meer duidelijkheid en consistentie.

Hoewel er soms wachtlijsten zijn, mag de beoordeling van veiligheid daar nooit door beïnvloed worden. Beslissingen moeten altijd gebaseerd zijn op feiten en zorgsignalen. Zorgvuldigheid gaat altijd vóór snelheid.

Gespreksvoering met kinderen

Veilig Thuis vindt het heel belangrijk om met alle betrokkenen te praten, inclusief kinderen. Ouders met gezag worden altijd betrokken, behalve als dit onveilig is. In het frontoffice worden kinderen vanaf 16 jaar telefonisch gesproken; in de backoffice (bij onderzoek) spreekt Veilig Thuis kinderen vanaf 4 jaar. Jongere kinderen worden gezien, en bij kinderen onder de 3 jaar wordt gekeken naar zichtbare signalen. Als een kind niet gesproken wordt, moet dit goed worden uitgelegd.

De stem van het kind is belangrijk omdat ieder kind recht heeft op zijn eigen verhaal, omdat hun perspectief nodig is voor een compleet beeld en omdat kinderen soms dingen zien of voelen die volwassenen missen.

De gesprekken met kinderen verlopen volgens vaste methoden, met aandacht voor veiligheid, open vragen en aansluiten bij de leeftijd. Kinderen krijgen de ruimte zelf te bepalen wat ze willen vertellen. Bij kinderen met een licht verstandelijke beperking wordt extra maatwerk toegepast.

Bij vermoedens van ernstig geweld of misbruik kunnen forensische kind gesprekken worden ingezet. Deze verlopen volgens strikte protocollen. Kinderen worden nooit onder druk gezet en er wordt altijd gekeken naar wat verantwoord is.

Na een kind gesprek krijgen ouders en jongeren het verslag te lezen. Feitelijke fouten worden aangepast. Meningen of interpretaties blijven staan, maar betrokkenen mogen daar een eigen reactie aan toevoegen. Transparantie is hierin heel belangrijk.

De medewerkers legden het verschil uit tussen de frontoffice en de backoffice. Het frontoffice doet de eerste beoordeling, neemt telefonische meldingen op en handelt ongeveer 70% van de meldingen af. De backoffice doet uitgebreider onderzoek wanneer meer zicht nodig is en stelt zo nodig veiligheidsvoorwaarden op. Ook dragen zij zaken over aan gemeenten of sociale teams. Monitoring gebeurt door een apart team.

Ervaring speelt een grote rol in dit werk. Onderbuikgevoel ontstaat vaak door ervaring, maar moet altijd worden vertaald naar feiten of gerichte vragen. Door ervaring herkennen medewerkers patronen, merken ze sneller onveiligheid op en kunnen ze zorgen beter onderbouwen.

Volgens de medewerkers zouden opleidingen veel meer gebruik moeten maken van gastlessen, echte praktijkvoorbeelden, training in feitelijk rapporteren en lessen over gesprekstechnieken met kinderen. Deze praktijkverhalen hebben volgens hen veel meer impact dan puur theoretische lessen.

7.5.1 Conclusie

Uit het interview blijkt dat Veilig Thuis feitelijk rapporteren ziet als een essentiële voorwaarde voor zorgvuldig en professioneel handelen. Medewerkers moeten concrete en controleerbare feiten vastleggen en deze duidelijk scheiden van interpretaties, zorgen en conclusies. Rapportages moeten begrijpelijk zijn voor iedereen die het dossier leest, zonder vakjargon of aannames. De kwaliteit hiervan wordt bewaakt door dubbele veiligheidsbeoordelingen, collegiale toetsing en transparantie richting ouders en jongeren, die feitelijke onjuistheden mogen laten aanpassen.

Daarnaast wordt duidelijk dat het recht doen aan de stem van het kind een vast onderdeel is van de werkwijze van Veilig Thuis. Kinderen worden, afhankelijk van leeftijd en veiligheid, structureel betrokken omdat hun perspectief noodzakelijk is voor een compleet beeld van de situatie. Het niet spreken van een kind moet altijd onderbouwd worden. De stem van het kind wordt gezien als een onmisbaar puzzelstuk binnen de veiligheidsbeoordeling.

De gespreksvoering met kinderen is ontwikkelingsgericht en flexibel. Medewerkers sluiten aan bij de leeftijd, het niveau en de bereidheid van het kind en maken gebruik van open vragen en veilige, brede gesprekken. Bij ernstige signalen worden forensische protocollen gevolgd. Ervaring speelt hierbij een belangrijke rol: signalen en onderbuikgevoelens worden herkend, maar altijd vertaald naar feiten. Daarmee laat Veilig Thuis zien dat feitelijk rapporteren, zorgvuldige gespreksvoering en het centraal stellen van het kind samen zorgen voor een zorgvuldige en onderbouwde beoordeling van veiligheid.

7.6 Conclusie samenvattend

Uit de interviews komt naar voren dat de drie bouwstenen: recht doen aan de stem van het kind, feitelijk rapporteren en gespreksvoering met kinderen, in zowel de praktijk van Veilig Thuis en de politie als binnen de opleiding pedagogiek nauw met elkaar verbonden zijn, maar in uiteenlopende mate worden beheerst en toegepast.

Recht doen aan de stem van het kind

Bij Veilig Thuis wordt de stem van het kind beschouwd als een essentieel en onmisbaar onderdeel van elk onderzoek. Kinderen worden standaard gesproken vanaf vier jaar, onder vier jaar worden kinderen geobserveerd om zo recht te doen aan de stem van het kind en zijn of haar betrokkenheid, omdat het beeld anders onvolledig blijft. Het kind wordt gezien als directe betrokkene, en professionals benadrukken dat kinderen vaak meer meekrijgen dan volwassenen denken. Het doel is het kind ruimte te bieden voor eigen ervaringen en beleving, waarbij ook indirecte bronnen zoals school of begeleiders worden betrokken.
Binnen de opleiding pedagogiek wordt het belang van luisteren en gespreksvaardigheid erkend, maar blijkt dat dit niet systematisch in het curriculum is gewaarborgd. Bekwaamheden zijn volgens geïnterviewden te onduidelijk geformuleerd en verschillen ook tussen locaties, studenten, coaches en stageplekken leiden tot ongelijkheid in de mate waarin studenten leren om het perspectief van het kind werkelijk centraal te zetten. Studenten zelf geven aan dat zij wel begrijpen dat het kind centraal staat, maar dat zij zich onvoldoende bekwaam voelen om dit in complexe praktijksituaties toe te passen.

Feitelijk rapporteren binnen de jeugdhulp

Zowel Veilig Thuis als de politie benadrukken dat feitelijk rapporteren cruciaal is vanwege de grote gevolgen die onjuiste of verkeerde interpretaties in verslaglegging kan hebben. Feitelijke rapportage moet volgens hen gebaseerd zijn op concrete observaties, gecontroleerde informatie en duidelijke onderbouwing. Aannames, vakjargon en interpretaties horen niet thuis in formele documenten. Objectiviteit wordt gewaarborgd door collegiale controles, gezamenlijke weging en het accorderen van ouders.
In de opleiding pedagogiek is dit onderwerp echter nauwelijks aanwezig. Studenten en docenten en opleidingscoördinator erkennen de tekortkoming aan aandacht voor feitelijk rapporten, terwijl dit binnen de specialistische jeugdhulp wel wordt gezien als cruciaal onderdeel om recht te doen aan de stem van het kind.

Gespreksvoering met kinderen

Professionals bij Veilig Thuis geven aan dat gespreksvoering met kinderen altijd ontwikkelingsgericht en flexibel moet zijn. Gesprekken worden aangepast aan leeftijd en

niveau, en er wordt gewerkt met open vragen, veiligheid bieden en een brede insteek. Bij onwil of spanning wordt gezocht naar alternatieven of een vertrouwenspersoon. Bij ernstige signalen worden forensische normen gehanteerd.
Binnen de opleiding pedagogiek zijn er echter weinig gestructureerde oefenkansen. Gespreksvoering met kinderen wordt vooral aangeleerd via stages; op school wordt voornamelijk geoefend met oudergesprekken. Docenten hebben beperkt zicht op de daadwerkelijke vaardigheden van studenten en herhaling of toetsing ontbreekt. Studenten geven aan dat zij hierdoor niet genoeg ervaring opdoen en meer behoefte hebben aan praktijkgerichte oefenvormen, zoals casuïstiek, trainingen en feedback.

7.6.1 Eindconclusie

De verzamelde analyses laten zien dat er een duidelijke kloof bestaat tussen de professionele standaarden in de praktijk en de manier waarop de opleiding pedagogiek studenten voorbereid worden op deze verantwoordelijkheden. In de praktijk is de stem van het kind een fundamentele en onmisbare informatiebron. Feitelijke rapportages dienen strikt onderbouwd en gecontroleerd te worden met specifieke aandacht voor de complexe doelgroepen om zo recht te doen aan de stem van het kind.

Binnen de opleiding pedagogiek wordt dit belang wel erkend, maar ontbreekt consistent en structureel onderwijs in deze drie domeinen. Zowel de opleidingscoördinator, docenten, studenten als coaches signaleren dat vaardigheden onvoldoende worden geoefend, bekwaamheden soms te vaag zijn en kwaliteit afhankelijk is van stageplekken of individuele begeleiding. Hierdoor voelen studenten zich soms onvoldoende voorbereid op de professionele eisen binnen de jeugdhulp.

Uit de interviews blijkt dat het huidige curriculum van de opleidingen mogelijk herzien moet worden, omdat studenten nu onvoldoende worden voorbereid op de eisen van de specialistische jeugdhulp. In het bijzonder ontbreekt structurele aandacht voor het recht doen aan de stem van het kind, het feitelijk en objectief rapporteren, en het voeren van gesprekken met kinderen in complexe situaties. Zonder een sterker verankerd onderwijsaanbod in deze vaardigheden lopen afgestudeerden het risico onvoldoende bekwaam te zijn om complexe situaties in de praktijk zorgvuldig en professioneel te hanteren.

8. Eindproduct

Ons onderzoek laat zien dat er nog te weinig kennis en bewustwording is over het recht doen aan de stem van het kind, terwijl dit juist cruciaal is. Dit benadrukt de urgentie om dit onderwerp nadrukkelijk onder de aandacht te brengen.

Om hieraan bij te dragen en bewustwording te vergroten over de invloed die professionals hierin hebben, is kritisch gekeken naar een passend product. Er is gekozen voor een poster die juist de stem van het kind centraal stelt en deze zichtbaar maakt. De vormgeving en inhoud van de poster (zie bijlage 7: Poster) zijn bewust ingezet om informatie op een effectieve en aansprekende manier over te brengen, in lijn met de uitgangspunten van Van den Herik en Schuitema (2021).

Om daadwerkelijk recht te doen aan de stem van het kind is gebruikgemaakt van de vierstappenaanpak van Van den Herik en Schuitema (2021). Deze aanpak heeft richting gegeven aan zowel het ontwerp als de verspreiding van de poster, met als doel de boodschap zorgvuldig, doelgericht en met blijvende impact te delen.

Bepalen of de informatie relevant is om te delen: Deze informatie is relevant omdat zij inzicht geeft in het structureel onderbelichten van de stem van het kind in rapportages en de gevolgen daarvan. Door dit te delen worden sociale opleidingen, organisaties en professionals bewust gemaakt van hun verantwoordelijkheid om in gespreksvoering en verslaglegging daadwerkelijk recht te doen aan de stem van het kind.

Een geschikt moment kiezen om informatie te delen: Januari 2026 is een bewust gekozen moment voor de presentatie van deze poster, omdat dit aansluit bij samenwerkingsmogelijkheden binnen de pedagogische kwestie. De verspreiding blijft niet beperkt tot dit moment: door het delen via sociale media en de langdurige zichtbaarheid binnen Fontys wordt het bereik vergroot en blijft de boodschap onder de aandacht. Zo krijgen betrokkenen die interesse tonen via de poster de tijd en ruimte om zich blijvend met het onderwerp bezig te houden. Dit sluit aan bij het principe dat informatie het meest effectief is wanneer ontvangers de gelegenheid hebben om deze bewust te verwerken (Grit, 2011, in Van den Herik & Schuitema, 2021, p. 95).

Rekening houden met de potentiële ontvangers van de informatie: Bij het delen van de informatie is rekening gehouden met de kenmerken van de doelgroep: studenten, docenten en andere betrokkenen binnen sociale opleidingen. Deze groep beschikt over basiskennis van de positie en rechten van het kind en draagt vanuit kennis en praktijk indirect bij aan het recht doen aan de stem van het kind. De doelgroep staat over het algemeen open voor bewustwording en kritische reflectie. Het onderwerp sluit aan bij kernwaarden van het sociale domein, zoals rechtvaardigheid en medeleven, en is relevant voor zowel de opleiding als de toekomstige beroepspraktijk. Door het moment aan het begin van het semester te kiezen, wordt ingespeeld op een verhoogde motivatie en bereidheid om zich met dit thema bezig te houden.

Besluiten hoe de informatie wordt gepresenteerd: De informatie wordt gepresenteerd via een poster die zowel fysiek wordt verspreid binnen Fontys en mogelijk andere hogescholen, als online via LinkedIn en sociale media. Deze combinatie vergroot het bereik en maakt de boodschap toegankelijk voor een brede groep betrokkenen. De poster is kort, bondig en visueel aantrekkelijk, zodat de kernboodschap direct wordt overgebracht.

Om de doelgroep effectief te raken, is gekozen voor een creatieve vorm: een poster in de vorm van een stripverhaal. Deze vorm maakt zichtbaar wat de gevolgen zijn van het niet recht doen aan de stem van het kind. De gedachten, gevoelens en vragen van kinderen die niet gehoord, begrepen of betrokken worden in hun eigen rapportage krijgen hierin een duidelijke plek. Dit zet aan tot denken, maakt indruk en onderstreept het belang van het onderwerp. Binnen de poster is expliciet aandacht voor de diversiteit van kinderen, waardoor ook in de vormgeving recht wordt gedaan aan ieders stem. Dit sluit aan bij het onderzoek en bij de verantwoordelijkheid die hierin wordt gevoeld.

De vorm staat volledig in dienst van de inhoud en leidt deze niet af. De informatie wordt objectief gepresenteerd, zonder sturing of interpretatie, zodat de doelgroep zelf kan reflecteren en het belang van de kinderstem kan herkennen. Creatieve middelen versterken het overbrengen van inzichten doordat zij de aandacht trekken en de boodschap beter laten beklijven (Van den Herik & Schuitema, 2021). Interactieve elementen, zoals verwijzingen naar kinderrechten en naar de LinkedIn-pagina van Daisy, nodigen uit tot actie, vormen een eerste stap richting verandering en bieden ruimte voor het delen van reacties en inzichten. Hiermee wordt een proces van bewustwording, reflectie en verdere dialoog in gang gezet over het integreren van de stem van het kind binnen opleiding en praktijk.

8. Evalueren en bijstellen

8.1 Evaluatie en bijstelling

In deze fase wordt geëvalueerd in hoeverre de activiteit geslaagd is. Dit wordt gedaan aan de hand van het behalen van de gestelde doelen en het verloop van het proces. Daarbij wordt zowel gekeken naar het resultaat (product) als naar de uitvoering en samenwerking (proces).

Het oorspronkelijke doel van dit onderzoek was om te achterhalen wat het onderwijs binnen het sociale domein, met name de opleiding pedagogiek, nodig heeft om toekomstige professionals binnen de specialistische jeugdhulp beter op te leiden in het opstellen van feitelijke, zorgvuldige en kindgerichte rapportages. Hierbij lag de focus op het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en houding, zodat studenten sterker en zelfverzekerder in de beroepspraktijk zouden staan en leren op een professionele manier te rapporteren.

Tijdens het onderzoeksproces is gebleken dat dit doel zeer breed was. Uit de oriëntatie en de afgenomen interviews kwam naar voren dat met name het recht doen aan de stem van het kind in rapportages een onderbelicht, maar cruciaal aspect is binnen zowel het onderwijs als de praktijk. Hierdoor is het doel bijgesteld: in plaats van het in kaart brengen van wat nodig is voor goede rapportagevaardigheden, is gekozen voor het gericht vergroten van bewustwording rondom de stem van het kind binnen rapportages. Hierin is de feitelijke rapportage nog steeds meegenomen, maar met meer aandacht voor hoe het kind hierbij vertegenwoordigd wordt.

Het bijgestelde doel is gerealiseerd door het ontwikkelen van een visueel en laagdrempelig product in de vorm van een stripfiguur. Hiermee worden de voor- en nadelen van het wel of niet meenemen van de stem van het kind inzichtelijk gemaakt. Daarmee is het nieuwe doel behaald: het creëren van bewustwording en het stimuleren van reflectie bij studenten en docenten.

Evaluatie van het proces: opzetten en uitvoeren van de activiteit

Het opzetten en uitvoeren van de activiteit is volgens plan verlopen. In de oriëntatiefase is breed literatuuronderzoek gedaan naar feitelijk rapporteren, recht doen aan de stem van het kind en gespreksvoering met kinderen in complexe casuïstiek. Deze brede verkenning heeft geholpen om inzicht te krijgen in het thema en om de relevantie daarvan voor de praktijk te onderbouwen.

Gaandeweg het proces is bewust gekozen om te focussen en te herkaderen. Waar het oorspronkelijke doel vooral gericht was op het feitelijk achterhalen van wat er nodig is

binnen het onderwijs en wat daarin gemist wordt, is de activiteit bijgesteld naar het creëren van bewustwording. Deze bijstelling heeft gezorgd voor een concreter en beter uitvoerbare activiteit. De keuze voor een stripvorm sluit aan bij het doel om complexe informatie toegankelijk en herkenbaar te maken.

Een belangrijk leerpunt is dat een duidelijke afbakening van het doel vanaf het begin helpt om efficiënter te werken. Tegelijkertijd heeft deze ervaring laten zien dat bijstellen onderdeel is van het methodisch werken en kan bijdragen aan een sterker eindresultaat. Daardoor duurt de oriëntatiefase wat langer, maar wordt ervoor gewaakt dat niemand in een tunnelvisie belandt.

Evaluatie van het groepsproces

De samenwerking binnen de groep kan worden beschouwd als een succeservaring. Er was sprake van open en duidelijke communicatie, waardoor taken goed afgestemd konden worden. Ondanks de veelzijdigheid en complexiteit van het onderwerp wisten we gezamenlijk steeds terug te keren naar de kern van het onderzoek en het doel scherp te houden. Door samenwerking en elkaar om hulp te vragen wanneer dit nodig was, zorgden we ervoor dat er effectief aan de slag gegaan kon worden en er ook een controle was op elkaars geschreven stukken.

Tijdens de interviews vulden we elkaar aan, zowel in het stellen van vragen als in het analyseren van de verkregen informatie. Door samen te sparren over de analyses ontstond verdieping en gezamenlijke besluitvorming. In de samenwerking was flexibiliteit nodig voor het bijstellen van het doel, wat lukte door veel onderling communiceren. We bleven gemotiveerd het gehele proces ondanks de veelzijdigheid in opties en taken.

Succesfactoren in het groepsproces waren:

- Duidelijke en open communicatie;
- Gezamenlijke reflectie en besluitvorming;
- Flexibiliteit bij het bijstellen van het doel;
- Gedeelde motivatie en verantwoordelijkheid;
- Groot onderzoekend vermogen.

Deze manier van samenwerken is een aanpak die in toekomstige projecten zeker herhaald zal worden. Een aandachtspunt voor een volgende keer is om in een eerdere fase expliciet stil te staan bij de haalbaarheid en afbakening van het doel, om bijstelling mogelijk eerder in het proces te kunnen maken.

Bronnenlijst

Er is ChatGTP gebruikt voor het verbeteren van de spelling en grammatica van de geschreven teksten in het document. Het is ook gebruikt als hulp voor het analyseren van het transcript, waarop gebaseerd de analyses van de gesprekken zijn geschreven.

Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk. (2021). B*eroepscode voor professionals in sociaal werk*. BPSW. Geraadpleegd op 14 oktober 2025, van https://www.bpsw.nl/app/data/uploads/2021/10/BPSW-Beroepscode-2021.pdf

Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg. (2019). *Onvoldoende beschermd. Geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden*. In Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd op 4 oktober 2025, van https://www.huiselijkgeweld.nl/binaries/huiselijkgeweld/documenten/rapporten/2019/06/14/onvoldoende-beschermd/onvoldoende-beschermd-geweld-in-de-nederlandse-jeugdzorg-van-1945-tot-heden.pdf

De Bill, P. (2022). *Observeren, registreren, interpreteren en rapporteren*. Boom.

De Jong, A., Hopman, M., Zarrinkhameh, A., Hemels, H., Krijger, Q., De Jong, I., Tegelaar, A., & Van Keulen, I. (2024). *Participatie vanaf de zijlijn* (Nr. 2024/121). Kinderombudsman en Nationale Ombudsman. Geraadpleegd op 6 oktober 2025, van https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/onderzoek/NO_KOM%20Rapport%20Participatie%20vanaf%20de%20zijlijn%2006112024_0%20%281%29.pdf

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en Inspectie Justitie en Veiligheid. (2025). *Als zelfs overheidsingrijpen kinderen geen bescherming biedt: Doorbreek impasse bij structurele problemen in jeugdbescherming en jeugdreclassering*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & Ministerie van Justitie en Veiligheid. Geraadpleegd op 3 oktober 2025, van https://www.inspectie-jenv.nl/documenten/2025/09/25/rapport-als-zelfs-overheidsingrijpen-kinderen-geen-bescherming-biedt

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2022). *Kwaliteit van feitenonderzoek rond de aanvraag van machtigingen voor uithuisplaatsingen*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Geraadpleegd op 7 oktober 2025, van https://www.igj.nl/documenten/2022/06/27/feitenonderzoek-voorafgaand-aan-uithuisplaatsingen-van-kinderen

Jeugdhulp Voldoende Beschermd. (z.d.). *Jeugdhulp Voldoende Beschermd – Voor de jeugdhulp van toen, nu en de toekomst*. Geraadpleegd op 10 oktober 2025, van https://jvb2021.nl/#missie

Kinderombudsman. (2013). *Is de zorg gegrond: Analyse van het feitenonderzoek aan de basis van ingrijpende jeugdzorgbeslissingen*. Geraadpleegd op 7 oktober 2025, van https://www.kinderombudsman.nl/nieuws/rapport-is-de-zorg-gegrond

Kinderrechten.nl. (z.d.). *Artikel 12 – Mening van het kind*. Geraadpleegd op 25 september 2025, van https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-12-betrekken-kind/

Kinderrechten.nl. (2019). *Verdrag inzake de rechten van het kind*. Geraadpleegd op 14 oktober 2025, van https://www.kinderrechten.nl/verdragstekst/

Kinderrechten.nl. (2020, 16 maart). *Jongerenperspectief belangrijk bij beleid*. Kinderrechten. Geraadpleegd op 6 november 2025, van https://www.kinderrechten.nl/jongerenperspectief-belangrijk-bij-beleid/

Kraaijeveld, K., & Van den Berg, D. (2022). *Mentale vooruitgang van gezinnen: Hoe vergroten we de mentale kracht van jeugd en gezin in Nederland?* (1ste editie). De Argumentenfabriek.

Nederlands Jeugdinstituut. (2023). *Jeugdparticipatie vormgeven*. Geraadpleegd op 7 november 2025, van https://www.nji.nl/kennis/jeugdparticipatie/jeugdparticipatie-vormgeven

Nederlands Jeugdinstituut. (2023, 23 november). *Waarom jeugdparticipatie?* Geraadpleegd op 7 november 2025, van https://www.nji.nl/kennis/jeugdparticipatie/waarom-jeugdparticipatie

Richtlijnen Jeugdhulp en Jeugdbescherming. (z.d.). *Richtlijn Samen beslissen over hulp*. Geraadpleegd op 6 november 2025, van https://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/samen-beslissen-over-hulp/kernaanbevelingen

Rijksoverheid. (2025, 19 december). *Jeugdhulp bij gemeenten*. Geraadpleegd op 26 december 2025, van https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/jeugdhulp/jeugdhulp-bij-gemeenten

SKJ Kwaliteitsregister Jeugd. (z.d.). *Professionals*. Geraadpleegd op 26 december 2025, van https://skjeugd.nl/professionals/

Ter Horst, J. (2018). *Rapporteren in de hulp- en dienstverlening*. Uitgeverij Coutinho.

Ter Horst, J., & Ter Hedde, K. (2023). *Schrijven en rapporteren in het sociaal domein*. Uitgeverij Coutinho.

Wikipedia. (2025, 30 augustus). *Verdrag inzake de rechten van het kind*. Geraadpleegd op 14 oktober 2025, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Verdrag_inzake_de_rechten_van_het_kind

Van den Herik, M., & Schuitema, A. (2021). E*en onderzoekende houding. Werken aan professionele ontwikkeling*. Uitgeverij Coutinho

Van der Zouwen, T. (2022). *Actieonderzoek doen.* Boom

Van Yperen, T., Kraak, A., Van de Maat, A., Prakken, J., & Nederlands Jeugdinstituut. (2020). Veiligheid in gezinnen: een zaak voor iedereen. In *Nederlands Jeugdinstituut*. Geraadpleegd op 6 november 2025, van https://www.nji.nl/sites/default/files/2023-06/Veiligheid-in-gezinnen.pdf

BIJLAGEN

Bijlage 1: transcript gesprek Daisy

Donderdag 02-10-2025 Online meeting Teams
Aanwezig: Faye, Sanna, Michelle, Nine en Daisy
Bijlage samenvatting gesprek

Probleem in huidige jeugdzorgrapportages:

- De stem van het kind ontbreekt vaak in rapportages.
- Er wordt veel geschreven over “de ouders” zonder onderscheid of context.
- Feitelijk rapporteren wordt vaak verward met het weergeven van meningen.
- Er is een kloof tussen wat opleidingen studenten leren en wat er in de praktijk van hen wordt verwacht.

Belangrijke observaties:

- Vroeger was duidelijker wie iets zei (ouders, voogd, kind), nu veel vager.
- Studenten en toekomstige professionals krijgen onvoldoende mee over beroepscode, IVRK en hoe dit in te zetten tegenover organisaties.
- Werkgevers en organisaties duwen nieuwe medewerkers makkelijk in bestaande (niet-kindgerichte) werkwijzen.
- Er zijn al jarenlang trainingen en onderzoeken geweest, maar echte verbeteringen blijven uit.
- Rapportages en dossiers gaan zelden over het perspectief en de ervaring van het kind.

Kernconclusie:

- Goed feitelijk rapporteren betekent: álle stemmen meenemen, vooral die van het kind.
- Opleidingen moeten studenten sterker toerusten: zowel inhoudelijk (kennis van beroepscode, IVRK, Jeugdwet) als praktisch (hoe houd je voet bij stuk binnen een organisatie).
- Het belang van het kind moet altijd leidend zijn, waarbij de beroepscode (artikel 1) en het IVRK zwaarder wegen dan organisatiebelangen of zelfs de Jeugdwet als die daarmee in conflict is.

Actiepunten

- Verdieping onderzoek: uitschrijven wat feitelijk rapporteren is, met nadruk op de stem van het kind. Betrekken: beroepscode SKJ, IVRK, Jeugdwet en richtlijnen.
- Analyse opleidingen: onderzoeken wat studenten nu leren over rapporteren, beroepscode en organisatiekunde.
- Signaleren welke competenties ontbreken in de opleiding.
- Sterk staan in de praktijk
- Omschrijven hoe studenten/professionals zich kunnen beroepen op beroepscode en IVRK tegenover organisaties.
- Concrete stappen formuleren die een professional kan nemen als de organisatie niet in belang van het kind werkt.
- Vergelijkend materiaal verzamelen
- Documenten en voorbeelden lezen die Daisy toezegt te sturen.
- Conclusies trekken uit de verschillen tussen beleid/onderzoek en praktijk.
- Onderzoeksrapport vormgeven

Duidelijk maken:

- Stem van het kind ontbreekt nu → waarom dit schadelijk is.
- Hoe het wél moet: feitelijk rapporteren met kindperspectief.
- Wat opleidingen moeten veranderen om studenten hierop voor te bereiden.

Bijlage 2: Interview Veilig thuis

Categorie	Gegevens	Betekenis
Wat verstaat de Veilig Thuis onder “recht doen aan de stem van het kind”?	- “Iedereen heeft het recht om zijn stem te laten horen… als je kinderen boven de 4 jaar niet spreekt, mis je puzzelstukjes.” - “We spreken beide ouders en kinderen boven de 4 jaar (in backoffice) omdat anders het beeld niet compleet is.” - “Kinderen boven 16 bellen we zelf om hun kant van het verhaal te horen.” - “Een kind horen is heel belangrijk… die pikken meer mee dan je denkt.”	- De stem van het kind betekent: het kind standaard meenemen als direct betrokkene in het onderzoek, tenzij dit aantoonbaar onveilig is. - De visie is dat je geen goede beoordeling kunt doen als het kind niet gehoord wordt → de kindstem is een onmisbaar puzzelstuk. - Het kind krijgt ruimte om eigen ervaringen, perspectief en beleving te delen (ook informeler via school of begeleiders).
Feitelijk rapporteren binnen specialistische jeugdhulp	- “We moeten heel feitelijk onderbouwen waarom we dingen aanvinken in de veiligheidsbeoordeling.” - “We rapporteren letterlijk wat er is: risico zwangerschap, lichamelijke mishandeling… en dat moet onderbouwd worden met feiten.” - “Vakjargon en aannames moeten eruit; het moet leesbaar zijn voor iemand die niks van de casus weet.” - “Feiten worden aangepast als ze niet kloppen; interpretaties niet.” - “We controleren elkaars	- Feitelijk rapporteren betekent: onderbouwen met concrete observaties en gecontroleerde informatie, niet met aannames of vakjargon. - Objectiviteit wordt bewaakt door: tweede collega leest dossier, gezamenlijke weging, feitelijke controle, verslag accorderen door ouders. - Rapportages moeten transparant, controleerbaar, begrijpelijk en navolgbaar zijn.

	veiligheidsbeoordelingen als twee collega's."	
Gespreksvoering met kinderen	- "We hebben methodieken zoals ECLI/forensisch protocol, maar vaak voeren we brede gesprekken: hoe gaat het op school, sport, bij papa/mama…" - "We passen gespreksvoering aan op het kind (bijv. LVB → begeleider betrekken, rust creëren)." - "Als een kind niet wil praten, zoeken we alternatieven of zetten we een vertrouwenspersoon in." - "Gesprekken zijn vaak subtiel, kinderen beginnen uit zichzelf te praten." - "Bij pubers: soms kort contact, soms veel; we dringen niet door maar geven adviezen en opties."	- Gespreksvoering is ontwikkelingsgericht en flexibel: aansluiten bij leeftijd, niveau, veiligheid, bereidheid tot praten. - Gebruik van gesprekstechnieken: open vragen, brede start, veiligheid bieden, aansluiten bij dagelijkse onderwerpen. - FOR-norm (forensisch, objectief) wordt toegepast bij ernstige signalen. - De professional moet kunnen schakelen: steunend, observerend, niet pushen, alternatieven bieden.

Systemisch analyseren Veilig thuis

(Van der Zouwen, 2022)

Bijlage 3: Analyse Interview Coach

1. Recht doen aan de stem van het kind in het curriculum

Uit de verschillende interviews met coaches van de sociale opleiding blijkt dat het principe van recht doen aan de stem van het kind binnen de voltijdopleiding Pedagogiek slechts in beperkte mate en niet altijd expliciet is vormgegeven. Met name binnen de voltijdopleiding ontbreken duidelijke kaders. Studenten krijgen hier veel vrijheid en bepalen vaak zelf welke thema's zij belangrijk vinden voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. Hierdoor verschilt de aandacht voor kinderrechten en het kind perspectief sterk per klas en per coach. Wel moeten studenten via de bekwaamheden aantonen dat zij competent zijn, waarvoor zij doorgaans verplicht zijn in gesprek te gaan met kinderen en jongeren.

Aanvullend hierop wordt vastgesteld dat er niet alleen binnen de opleiding onderling verschillen bestaan, maar ook tussen de verschillende sociale opleidingen. Desondanks draagt iedereen hierin dezelfde verantwoordelijkheid. Daarnaast wordt het belang benadrukt van het ontwikkelen van luistervaardigheden, en niet uitsluitend van gespreksvoering met het kind. Het is van groot belang dat studenten leren om oprecht en aandachtig naar kinderen en jongeren te luisteren.

Verder wordt gesignaleerd dat opleidingen te veel vanuit het perspectief van de studenten redeneren, alsof zij de 'klant' zijn. Volgens de coaches zijn echter de kinderen in kwetsbare situaties de daadwerkelijke doelgroep, waarbij studenten het middel zijn om hen te ondersteunen. De toetsing van de competenties die studenten binnen de sociale opleidingen moeten aantonen, blijkt moeilijk meetbaar via de verantwoording in de vorm van bekwaamheden en leeruitkomsten, wat bijdraagt aan grotere verschillen in beoordeling.

Binnen de deeltijdopleiding en de minor Spelenderwijs is dit anders ingericht. Daar is het kind perspectief wel concreet en structureel ingebed in het curriculum. Zo wordt in beoordelingsformulieren expliciet benoemd dat studenten moeten werken vanuit kinderrechten en dat het volgen van het kind en het erkennen van diens eigen regie centraal staan. In de minor Spelenderwijs ligt bovendien de nadruk op het kind in de lead bij spelbegeleiding en creatieve communicatie.

Ondanks deze verschillen wordt binnen de opleiding erkend dat het huidige aanbod niet consistent is. Tijdens een recente accreditatie is ook kritiek geuit op het feit dat de voltijd- en deeltijdopleiding naar hetzelfde diploma toewerken, terwijl de inhoudelijke invulling verschilt. De opleiding staat daarom voor de opdracht om de komende jaren beide trajecten beter op elkaar af te stemmen en meer uniformiteit te creëren.

2. Toepassing van de visie in de praktijk

De toepassing van de visie op de stem van het kind gebeurt binnen de opleiding vooral in de praktijk, maar ook dit is sterk afhankelijk van de betreffende coach en de stageplek van de student. Jeroen geeft aan dat hij studenten regelmatig kritisch bevraagt op hun doelen en interventies: zijn deze werkelijk in het belang van het kind? Hierbij werkt hij met methoden zoals de cirkeltechniek, waarin studenten leren om krachten, kwaliteiten en veranderwensen vanuit het kind zelf te formuleren. Daarnaast benadrukt hij het belang van contact maken en werken vanuit de presentiebenadering, waarbij nabijheid en aanwezigheid in het moment centraal staan.

Ook bespreekt hij met studenten strategische keuzes, zoals het al dan niet vooraf lezen van rapportages om onbevangen het gesprek met een kind in te gaan. Het toepassen van de visie blijkt daarmee geen vast onderdeel van het curriculum, maar eerder een manier van werken die door individuele coaches wordt uitgedragen. Dat maakt dat studenten verschillend worden voorbereid, afhankelijk van bij wie zij terechtkomen.

3. Rapporteren binnen de specialistische jeugdhulp

Rapporteren vormt een ander belangrijk thema in het interview. Volgens Jeroen is er binnen de opleiding weinig expliciete aandacht voor rapportagevaardigheden, en al helemaal niet voor het rapporteren vanuit het perspectief van het kind. In de eerste twee tot tweeënhalf jaar komt dit onderwerp nauwelijks aan bod. Wel leren studenten de APA-richtlijnen en basisprincipes van formeel schrijven, maar dit richt zich niet specifiek op de specialistische jeugdhulp of op een feitelijke manier van rapporteren met aandacht voor de stem van het kind.

Pas halverwege het derde jaar komt rapporteren meer terug in de opleiding. Vroeger bestond er een specifieke training voor goed rapporteren, maar deze lijkt inmiddels verdwenen. Binnen de minor en de deeltijd krijgen studenten wél formats aangereikt, zoals een spelwerkplan en evaluatieformulieren die gericht zijn op hoe het kind het traject beleeft. Toch ervaart Jeroen dat er binnen de opleiding geen consistent, structureel aanbod is op dit gebied.

4. Gespreksvoering met kinderen

Ook gespreksvoering met kinderen blijkt binnen de opleiding afhankelijk te zijn van de coach en studenten van het onderwijsprogramma dat hij of zij aanbiedt. Hoewel de dialoog met kinderen relevant is voor de specialistische jeugdhulp, wordt hier niet in elke klas evenveel aandacht aan besteed. In de minor Spelenderwijs en de deeltijd is er wel een concreter aanbod, waaronder het maken en analyseren van video-opnames van gesprekken, wat studenten directe feedback oplevert. Daarnaast wordt er in drietallen geoefend, en soms worden acteurs ingezet om zo realistische situaties te creëren.

Toetsing van gespreksvaardigheden gebeurt doorgaans via bekwaamheden en door observaties in de praktijk. Volgens Jeroen zijn de grootste uitdagingen voor studenten dat zij vaak suggestieve vragen stellen, te veel vragen achter elkaar stellen en moeite hebben met het laten vallen van stiltes. Zelf voelt hij zich zeer bekwaam in gespreksvoering met kinderen, maar minder sterk in het formeel rapporteren van die gesprekken.

5. Verschillen tussen voltijd en deeltijd en de noodzaak tot uniformiteit

Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat de verschillen tussen de voltijd- en deeltijdopleiding aanzienlijk zijn. Studenten in de voltijd ervaren veel vrijheid maar daardoor ook onzekerheid, omdat het onderwijs afhankelijk wordt van de coach, de student zelf en van de stageplek. Deeltijdstudenten krijgen veel meer structuur en hebben duidelijke beoordelingskaders die hen dwingen te werken vanuit kinderrechten en het perspectief van het kind.

Jeroen bevestigt dat dit verschil onwenselijk is, vooral omdat beide routes leiden tot hetzelfde diploma. De accreditatie heeft daarom aangedrongen op harmonisatie van de opleidingen. Studenten herkennen de inconsistentie en geven aan dat de focus van hun leertraject soms vooral wordt bepaald door de vraag op de stageplek in plaats van door een duidelijk curriculum.

Conclusie

Het interview laat zien dat de opleiding pedagogiek bevat veel waardevolle expertise op het gebied van de stem van het kind, gespreksvoering en begeleiding, maar dat deze kennis niet structureel of uniform in het curriculum is verankerd. Vooral binnen de voltijdopleiding wisselt het aanbod sterk per coach, de studenten en de diverse stages. De deeltijd en minor Spelenderwijs laten zien dat meer vaste kaders en beoordelingscriteria bijdragen aan een gerichter werkproces waarin het kind perspectief centraal staat. Voor de komende jaren ligt er voor de opleiding een duidelijke opdracht om meer consistentie aan te brengen in het onderwijs rondom de stem van het kind, feitelijk rapporteren en gespreksvoering met kinderen binnen de specialistische jeugdhulp.

Bijlage 4: Systematische Analyse Interview docent Pedagogiek

Categorie	Gegevens	Betekenis
Wat verstaat de opleiding onder "recht doen aan de stem van het kind"?	– "Het begint bij werkelijk luisteren." – Techniekgerichte gespreksvaardigheden staan te centraal. – Bekwaamheden zijn te vaag geformuleerd. – Grote verschillen tussen locaties maar wel eenzelfde verantwoordelijkheid. – Opleiding richt zich te veel op student als klant.	– Luisteren is essentieel om recht te doen aan de stem van het kind. – Vage bekwaamheden ondermijnen kwaliteit en toets baarheid. – Ongelijkheid in onderwijsaanbod schaadt professionalisering. – Ethos van opleiding bepaalt of kind werkelijk centraal staat.
Feitelijk rapporteren binnen specialistische jeugdhulp	– Nauwelijks onderwijs in rapporteren. – Voorbeeld van foutieve rapportage die 6 jaar bleef staan. – Interpretaties van hulpverleners worden toegevoegd. – "Het rapport is van de klant." – Studenten gebruiken AI waardoor echte taalvaardigheid onzichtbaar wordt.	– Onnauwkeurig rapporteren heeft grote juridische en emotionele gevolgen. – Co-constructie met ouders/kinderen voorkomt vertekening. – Opleiding mist structurele waarborgen voor rapportagekwaliteit. – AI verhult authentieke schrijfvaardigheid.
Gespreksvoering met kinderen	– Oefenen gebeurt vooral met ouders, nauwelijks met kinderen. – Op school vrijwel geen oefenkansen; vooral op stage. – Docenten hebben weinig zicht op gespreksvaardigheden. – Herhaling in training ontbreekt.	– Kind gesprekken vragen specifieke luister- en afstemvaardigheden. – Afhankelijkheid van stage creëert ongelijkheid. – Gebrek aan toetsing levert risico voor beroepspraktijk. – Herhaling en simulaties zijn nodig voor vaardigheidsopbouw.

Bijlage 5: Gesprek met studenten

Categorie	Onderwerp	Betekenis
Recht doen aan de stem van het kind		
	Visie kind als middelpunt	De opleiding pedagogiek stel het kind centraal. De studenten zijn zich bewust van hun eig en pedagogische visie, maar weten dit soms nog moeilijk te vertal en naar de praktijk.
	Pedagogische visie	
	Belang van het kind	
	Grondige fundament nodig v oor opspreken eigen pedago gische visie als stagiaire	
	Gespreksvaardigheden en lui stervaardigheden	
	Geen toetsing	
	Doelen checken bij het kind zelf	
Feitelijke rapportage		
	Ervaring in stage met rapporteren	Feitelijke rapportage wordt niet aangebod en in de eerste twee jaar van de opleiding pedagogiek. Hierdoor is er geen kennis, bewustzijn en ervaring voo r alle studenten over feitelijk rapporteren. De studenten geven aan hier wel behoefte aan te hebben.
	Geen feitelijk rapporteren in opleiding	
	Begeleiding op stage in rapporteren	
	Geen begeleiding op rapport eren in stage eerstejaars	
	Niks gehad in opleiding over stem van het kind in feitelijke rapportage	
	Belang van feitelijk rapporter en niet in het curriculum van pedagogiek	

	Geen bewustzijn over nut van feitelijk rapporteren	
	Feitelijk rapporteren is complex	
	Werkdruk	
	Sparren met collega's over rapportage van doelen (voor kinderen)	
	Rapportage wordt niet gecheckt bij kinderen	
Gespreksvoering met kinderen		
	Gespreksvoering met kinderen als startpunt	De gespreksvoering met kinderen betreft vooral de basis op de opleiding pedagogiek. Thema's uit de specialistische jeugdhulp komen nog niet aan bod in de eerste twee jaar en er is geen vast curriculum voor alle studenten, want er wordt gekeken naar behoeften per student en het initiatief wordt gelegd bij de studenten.
	Afhankelijk behoeften studenten	
	Basis gespreksvoering met kinderen in curriculum	
	Geen moeilijke thema's bespreken met kinderen in eerste twee jaar van opleiding	
	Voorkeur leren over moeilijke gespreksvoering met kinderen in het tweede jaar	
	Weinig gespreksvoering met kinderen gehad in de (dialoog)les	
	Initiatief wordt gelegd bij studenten	
	Ondersteuning met theoriën en eigen onderzoeken	
	Vaardigheid in gespreksvoering verschilt per kind/casus	
	Betrappen op aannames	

Ideeën vanuit studenten		
	Les over feitelijk rapporteren krijgen	De studenten zouden graag hun kennis vergroten op het gebied van de stem van het kind laten horen in de feitelijke rapportage. Zij zouden dit het liefst zien door inhoud in lessen, het oefenen in groepjes, ervaringsdeskundigen, casuïstiek en trainingen.
	Oefenen met feitelijk rapporteren in groepjes studenten	
	Een ervaringsdeskundige uitnodigen die het belang weet over feitelijk rapporteren	
	Feitelijke rapportage een competentie/bekwaamheid maken in de opleiding	
	Training feitelijke rapportage in de praktijk	
	Complexe situaties vanuit casuïstiek behandelen wat betreft gespreksvoering met kinderen en de stem van het kind	
	Klassikaal oefenen met casuïstiek met ruimte voor feedback	
	Trainingen over gesprekstechnieken	
	Oefenen met gesprekstechnieken door middel van rollenspel	

Bijlage 6: Interview Politie

Categorie	Onderwerp	Betekenis
Fouten in feitelijke rapportage		
	Slordige rapportage	In rapportages worden regelmatig fouten gemaakt door jeugdhulpverleners, meestal niet vanwege kwade intenties maar uit onwetendheid over de effecten van de woorden die zij schrijven in de rapportage. Deze fouten zorgen voor een verkeerde oorzaak-gevolg verband.
	Mening wordt een feit	
	Te snel een diagnose en professioneel oordeel aan koppelen	
	Goede intenties van hulpverleners, maar onwetendheid	
	Schrijven in het kantoor in plaats van met de jeugdige	
	Correlatie vs causaliteit	
Kernpunten rapporteren		
	Feitelijk rapporteren door het vermijden van interpretatie en veronderstellingen	Goede rapportage zou moeten bestaan uit: feitelijkheid, context/achtergrondinformatie, compleetheid, duidelijkheid, balans, objectiviteit en structuur. Echter is de theorie niet automatisch makkelijk uitvoerbaar in de praktijk, dus dienen hier gesprekken over gevoerd te worden met collega's.
	Context en voldoende achtergrondinformatie verzamelen en weergeven	
	Compleetheid, alle relevantie informatie rapporteren: belastende en ontlastende feiten	
	Duidelijkheid, niet te veel vakjargon en begrijpbaar taalgebruik	
	Balans, de problemen en de positieve ontwikkelingen opschrijven	
	Objectiviteit, neutraal en professioneel in de verslaglegging	

	Structuur, leesbaar voor de jeugdige met een logische opbouw	
Gevolgen niet goede rapportage		
	Eeuwigheid vast op papier	De gevolgen niet feitelijke zijn voor jeugdigen vooral in het latere leven zichtbaar. Dit kan negatieve emoties oproepen. Ook kan de rapportage gevolgen hebben voor de keuzes die gemaakt worden in het behandeltraject, waardoor deze mogelijk niet passend zijn bij de jeugdige.
	Jongeren leven vaak in het moment, besef van de gevolgen komt vaak later	
	Verdriet, boosheid, strijd, angst	
	Keuze in behandeltraject	
Opleidingen uit het sociale domein		
	HBO studenten knippen en plakken van ChatGPT	Op scholen moet er meer bewustwording plaatsvinden van het effect van woorden
	Meer bewustwording nodig over dubbele betekenissen van woorden	
	Te weinig bezig met: “Zie ik dat echt of denk ik dat ik dat zie?”	
	Weinig besef wat taal doet	
Verbetermogelijkheden		
	Tools van aanbieders van feitelijke rapportages gebruiken	Er zijn verschillende mogelijkheden om feitelijk rapportage te verbeteren bij jeugdhulpverleners, maar het is een lange termijn proces die geen korte termijn oplossing heeft. Het gaat om consequent bezig blijven met feitelijke rapportage door casuïstiek en de gesprekken erover te voeren in bijvoorbeeld in een intervisie met verschillende ervaringen in de jeugdhulp.
	Het gesprek voeren over feitelijke rapportage	
	Aandacht aan besteden in organisaties	
	Echt feitelijk leren opschrijven	
	Casuïstiek	
	Intervisie en supervisie faciliteren	
	Mee kunnen lopen in een organisatie die rapporteert	

	Trainingsprogrammas	Daarnaast zit het ook in de bewustwording van de belangen die er spelen voor iedereen.
	Bewustzijn in opleidingen verhogen over de verschillende belangen die er spelen (jeugdige, ouders, professional en maatschappij)	
	Meer onderzoek naar het rapporteren in het sociale domein	
	Divers team van verschillende leeftijden en ervaringsniveaus	
	Goede mentor	

Bijlage 7: Poster

